

Stichting BAK, basis voor actuele kunst
Pauwstraat 13A
3512TG Utrecht

Jaarverslag 2022

Utrecht, 16 maart 2023

Inhoudsopgave	Pagina
Bestuursverslag	1-27
Jaarrekening	28
Balans per 31 december 2022	29
Categoriale exploitatierekening over 2022	30-31
Grondslagen van de financiële verslaggeving	32-33
Toelichting op de balans per 31 december 2022	34-38
Toelichting op de exploitatierekening over 2022	39-42
Overige gegevens	
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	43-46
Bijlagen	
Prest. overzicht 2022 Presentatie-instellingen beeldende kunst	
Prest. overzicht 2022 Postacademische instellingen beeldende kunst	

BAK basis voor actuele kunst

Bestuursverslag 2022

Inhoudsopgave

1. Algemeen	1
2. Presentatie, onderzoek en talentontwikkeling	1
2.1. <i>Presentaties en publiek programma</i>	1
I. No Linear Fucking Time	2
II. The Hauntologists / Spectral Infrastructure	3
III. Presentaties Tony Cokes	5
IV. Civic praxis	5
V. Publicaties	8
VI. Productie nieuw werk	9
VII. Overige samenwerkingen	9
2.2. <i>Postacademisch programma</i>	12
2.3. <i>Educatie, leren en talentontwikkeling</i>	13
I. Voortgezet Onderwijs	13
II. Hoger Onderwijs	14
III. BAK Public Studies: Art as Politics	15
3. Positionering	15
3.1. <i>BAKs onderscheidende positie</i>	15
3.2. <i>Participatie en outreach</i>	15
3.3. <i>Samenwerkingsverbanden</i>	16
I. Lokaal	16
II. Nationaal	16
III. Internationaal	16
4. Organisatie	17
4.1. <i>Team</i>	18
4.2. <i>Huisvesting</i>	18
4.3. <i>Codes</i>	19
I. Governance Code Cultuur	19
II. Code Diversiteit & Inclusie	20
III. Fair Practice Code en goed werkgeverschap	20
5. Realisatie prestaties	21
6. Financiën	22
I. Exploitatieresultaat en reserves	22
II. Risicomanagement	23
III. Samenvatting begroting 2023	24
7. Verslag Raad van Toezicht	25
Bijlage 1: Nevenfuncties	27

1. Algemeen

Hierbij treft u het bestuursverslag aan over 2022 van Stichting BAK, basis voor actuele kunst, Utrecht. Dit bestuursverslag is opgesteld conform de richtlijnen beschreven in het *Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021–2024* van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en het Wetenschap en het *Verantwoordings- en Accountantsprotocol Subsidies Gemeente Utrecht*. De jaarlijkse verantwoording bestaat uit de jaarrekening en het bestuursverslag (met de daarbij behorende prestatieverantwoording). De jaarlijkse verantwoording wordt door de accountant van BAK voorzien van de controleverklaring.

Stichting BAK, basis voor actuele kunst is statutair gevestigd te Utrecht en heeft ten doel het stimuleren en bevorderen van een beeldendekunstklimaat in Utrecht en het ondersteunen van de hedendaagse kunst in het algemeen.

BAK is een *basis* voor actuele kunst die actief bijdraagt aan urgente vraagstukken als migratie, technologie en klimaat. Op dit snijvlak van kunst en maatschappij brengt BAK kunst, wetenschap en maatschappelijke actie – denken, verbeelden en doen – samen, om met haar publiek de wereld anders vorm te geven.

Artistieke kwaliteit gaat bij BAK hand in hand met daadwerkelijke impact in de samenleving. Dit doet BAK door publieke programmering te combineren met onderzoek, productie, talentontwikkeling, gemeenschappelijk leren, onderwijs, kennisdeling en presentaties. Voor BAK is samenwerken uitgangspunt en leidraad. De transdisciplinaire projecten worden lokaal vormgegeven en zijn wereldwijd agenderend.

BAK is in Nederland het enige kunstinstituut dat de functies van presentatie-instelling en postacademische instelling verenigt.

BAK heeft sinds 1 januari 2008 de ANBI-status en is sinds 1 januari 2012 officieel een Culturele Instelling.

2. Presentatie, onderzoek en talentontwikkeling

Het is inmiddels haast niet meer voor te stellen nu we alweer een tijdje gewend zijn aan een ‘gewone’ maatschappij zonder noemenswaardige corona-beperkingen, maar ook 2022 begon met gesloten culturele instellingen, thuiswerkadvies en forse beperkingen voor (cultuur)bezoeken. Op 25 januari 2022 meldde de rijksoverheid dat culturele instellingen met beperkingen open mochten, en eind februari vervallen de coronaregels rondom verplichte afstand, coronatoegangsbewijs e.d. Pas vanaf dat moment kon ook BAK weer voorzichtig beginnen met activiteiten inplannen en organiseren waarbij ontmoetingen konden plaatsvinden. Hierbij moet worden aangetekend dat voor een internationaal werkende organisatie als BAK de situatie op dat moment nog verre van genormaliseerd was.

2.1. Presentaties en publiek programma

Vanzelfsprekend is tijdens de verplichte sluitingen en beperkingen de programmering niet volledig stopgezet; BAK had in 2020 en 2021 immers al voldoende ervaring opgedaan in alternatieve presentatievormen; fysiek (met en zonder Covid-19-maatregelen; binnen en buiten het eigen huis), hybride (een combinatie waar publiek zowel fysiek als online aanwezig is) en volledig online. Hieronder worden een aantal kernactiviteiten uitgelicht. Alle publieke programma's zijn opgenomen en online beschikbaar gemaakt.

In het aanvullende plan voor publieksbereik is de nadruk gelegd op verspreide programmering: de mensen ontmoeten waar ze zijn. Toen dit plan medio 2020 werd geschreven (na de start

van de pandemie) was de verwachting dat er in de eerste helft van 2021 alweer een en ander op oude leest mogelijk zou zijn. Uiteindelijk heeft BAK pas in de loop van 2022 echt eerste voorzichtige stappen kunnen zetten in dit kader, onder meer door het tonen van kunstwerken op enkele zeer zichtbare plekken in Utrecht, zoals etalages en bij poppodium Ekko (zie verderop, 2.1.III). Het is de bedoeling om in 2023 en 2024 het programma op het gebied van publieksbereik dusdanig te intensiveren dat de doelen zoals oorspronkelijk geformuleerd grotendeels worden gerealiseerd.

I. No Linear Fucking Time

Vanaf 3 december 2021 tot en met 22 mei 2022 presenteerde BAK het project *No Linear Fucking Time*, bestaande uit een groepstentoonstelling met bijeenkomsten, een reeks publicaties op BAKs online forum [Prospections](#) (zie paragraaf 2.1.V), en een symposium, die de dominante lineaire opvatting van tijd bevroegen en voorstellen deden voor alternatieve vormen van leefbare tijd. Het programma werd samengesteld door Rachael Rakes (BAKs curator Public Practice), samen met kunstenaars-gesprekspartners Femke Herregraven, Jumana Manna en Claudia Martínez Garay, evenals schrijfster Amelia Groom.

Het project bracht een breed scala aan kunstenaars en cultuurbecoefenaars bijeen, die allen onderzoek doen naar verschillende schalen, ritmes en opvattingen van temporele ervaring. Hoe kun je kijken naar en werken met alternatieven voor lineaire, progressieve en globaal gesynchroniseerde tijd, en aan de hand daarvan bijdragen aan een meerstemmiger en duurzamer bestaan? De tentoonstelling stelde dat als tijd een homogeniserende imperiale kracht is geweest, het anders kijken naar tijd aan de basis kan liggen van een anti-koloniaal heden. De werken in de tentoonstelling hielden zich bezig met kritische opvattingen van tijd en omvatten o.a.: tekeningen, schilderijen, gemaakte of gevonden objecten, machines, documentaires en bewegend beeld, en een variëteit aan creatieve beeldende en talige uitingen.

De voorbereiding en uitvoering van *No Linear Fucking Time* vonden grotendeels plaats tijdens de coronapandemie. Dit had tot gevolg dat we, met name aan het begin van het project, verschillende aanpassingen hebben moeten doorvoeren. Zo heeft het openingsprogramma bijvoorbeeld deels bij BAK en deels online plaatsgevonden en moesten we in de winter enkele weken onze fysieke deuren sluiten in verband met een nieuwe lockdown.

1) Tentoonstelling

De tentoonstelling en het programma omvatten bijdragen van onder anderen John Berger met Mike Dibb en Chris Rawlence, Hemali Bhuta, Pauline Boudry en Renate Lorenz, Simone Fattal, Femke Herregraven, Tehching Hsieh, Jumana Manna, Claudia Martínez Garay, Vibeke Mascini, Jean Katambayi Mukendi, Yuri Pattison, Antonio Paucar, Rita Ponce de León, Susan Schuppli, Sissel Tolaas en Antonio Vega Macotella. De drie kunstenaars-gesprekspartners presenteerden allemaal nieuw werk dat zij in opdracht van BAK hebben gemaakt (zie ook paragraaf 2.1.VI).

2) Ray

Op 18 maart 2022 werd het werk *Ray* (2022) van de Amsterdamse beeldend kunstenaar Vibeke Mascini geopend in de Utrechtse Sint-Catharinakathedraal. De installatie is gemaakt in opdracht van BAK in het kader van de tentoonstelling *No Linear Fucking Time* en werd gerealiseerd in samenwerking met Museum Catharijneconvent in Utrecht. *Ray* bestond uit een enkele geprojecteerde lichtstraal, die als een vuurtoren langzaam de ruimte verlichtte. De batterij die het licht genereerde was deels opgeladen met elektriciteit die afkomstig was van de overtollige warmte die in een crematorium werd geproduceerd. Ontwikkeld met goedkeuring van nabestaanden diende het door het bewaren en omleiden van

de energie als een collectief gedenkteken waarin herdenking, rouw en vernieuwing centraal stonden.

Ray is speciaal gemaakt voor de ruimte van de Sint-Catharinakathedraal, en nodigde – in overeenstemming met de architectuur – uit tot stille contemplatie. Met deze installatie vroeg Mascini aandacht voor de doorwerking van de dood en het verbeteren van hedendaagse op tijd gebaseerde rouwpraktijken.

3) Publiek Programma

Rondom de tentoonstelling werden er verschillende publieke activiteiten ontwikkeld:

- Online gesprek *Observing Time* (20 januari 2022)
- Filmscreening *Ecos y Prestagios* (11 mei 2022)
- Introductie studenten (23 februari 2022, 6 april 2022, 26 april 2022)

4) Tweedaags Symposium: No Linear Fucking Time

Het project werd afgerond met een tweedaagse symposium (21–22 mei 2022), dat zowel ter plaatse bij BAK als online plaatsvond. Het symposium richtte zich op de geschiedenis van lineaire tijd in relatie tot alternatieve tijdsschalen (zoals zaaitijd, ruimte-tijd, visionaire fictie, het voorouderlijk heden, vluchtelingen- en grenstijd, en de vage grenzen tussen arbeidstijd en rust). Het symposium bevatte bijdragen van: Isshaq Al-Barbary, Merve Bedir, Olga Bryukhovetska, Andrea Elera, Elvira Espejo Ayca, Max Haiven, Nicoline van Harskamp, Jeanne van Heeswijk, Femke Herregraven, Walidah Imarisha, Jerrau, Jumana Manna, Claudia Martínez Garay, Natasha Matteson, Jason-Allen Paisant, Yuri Pattison, Amanda Piña, Susan Schuppli, Timur Si-Qin, Rolando Vázquez, Evelyn Wan, en meer. Het gehele symposium was zowel online als bij BAK te bezoeken. Na afloop zijn de opnames beschikbaar gemaakt via het [YouTube kanaal](#) van BAK.

II. **The Hauntologists / Spectral Infrastructure**

Het *freethought* collectief (Stefano Harney, Adrian Heathfield, Massimiliano Mollona, Louis Moreno, Irit Rogoff en Nora Sternfeld) nam deel aan het BAK Fellowship for Situated Practice van najaar 2020. In het verlengde van dit Fellowship werd in 2021 samen met hen het langlopende onderzoekstraject *Spectral Infrastructure* gestart, dat “spectraliteit” onderzoekt als element dat ons als maatschappij bindt. Dit onderzoek lag tevens ten grondslag aan de thematiek van de Fellowship 2021/2022 en resulteerde in 2022 onder meer in het project *The Hauntologists*.

The Hauntologists bestaat uit onder meer een tentoonstelling, een reeks publicaties op BAKs online forum [Prospections](#) (zie paragraaf 2.1.V) en een publiek programma. Het vond plaats op verschillende werklocaties van de BAK Fellowship for Situated Practice: Utrecht (10 september–13 november 2022), Istanboel (18–20 november 2022) en Jakarta (26 november–10 december 2022). Tijdens de presentatieperiode van *The Hauntologists* vond tevens het slotsymposium van de Fellowship 2021/2022 plaats in Utrecht, in aanwezigheid van alle Fellows (zie paragraaf 2.2).

The Hauntologists werd georganiseerd door Julia Morandeira (BAKs curator van het post-academische programma), in dialoog met Zeyno Pekünlu (coördinator Fellowship in Istanboel), Gesyda Siregar en Angga Wiyaga (coördinatoren Fellowship in Jakarta) en de 2021/2022 BAK Fellows. Met bijdragen van onder andere: Özge Açıkkol, Merve Bedir, Kerem Ozan Bayraktar, Cell for Digital Discomfort (Cristina Cochior, Karl Moubarak, en Jara Rocha), Dika+Lija, Philippa Driest, *freethought* collective, Theresa Hak Kyung Cha, İlgin Hancıoğlu, Alexandra Karyn, Gayatri Kodikal, Gatari Surya Kusuma, Yen Noh, Rifandi Septiawan Nugroho, İlyas

Odman, Marina Papazyan, Anitha Silvia, en Zone Collective (Megan Hoetger en Kirila Cvetkovska).

1) Tentoonstelling The Hauntologists bij BAK, met publiek programma

In ons dagelijks leven worden we geconfronteerd met diverse spoken: ongelijkheid, oorlog, racistisch en genderspecifiek geweld, onzekerheid, techno-kolonialisme en andere crises. Kunnen we *terugspoken* en “spectraliteit”, het spookachtige, omarmen als een culturele en politieke sensitiviteit? Hoe kunnen de grenzen van traditionele categorieën binnen kennis, kennisproductie en kunstonderzoek worden overschreden met onderzoek als een “haunting”? *The Hauntologists* neemt deze vragen als basis. Door het aanbieden van een raamwerk van meerdere kunstzinnige praktijken beginnen *The Hauntologists* steeds meer zelf te spoken.

De tentoonstelling was te zien bij BAK van 10 september–13 november 2022. Het publieke programma bestond onder meer uit de studiegroep *In Between Seances* door Yen Noh rondom het boek *Dictee* (1982) van Theresa Hak Kyung Cha (8 bijeenkomsten), en een serie theaterworkshops die zich richten op de personages-in-wording uit een langlopend onderzoeksproject van kunstenaarscollectief Zone Collective naar de “infrastructuurle spoken” van cultuurbeleid.

2) Istanboel en Jakarta

Na de presentatie in Utrecht werd het project *The Hauntologists* ook gepresenteerd in beide partnersteden van de BAK Fellowship for Situated Practice, Istanboel en Jakarta. In de context van het publieke programma van de Istanbul Biënnale organiseerde BAK, in samenwerking met Istanbul Foundation for Culture and Arts (IKSV), van 18 tot 20 november 2022 de driedaagse conferentie *The Hauntologists: Istanbul Gathering*. Deze bestond uit een combinatie van presentaties van verschillende kunstenaars van *The Hauntologists* met hierop aansluitende discussies.

In Jakarta was een presentatie bij Fellowship-partner Gudskul, van 26 november–10 december 2022, gelijktijdig met *RRREC Fest In The Valley* (het jaarlijkse festival van [ruangrupa](#)). Afgewisseld met muziekoptredens van dit festival presenteerden de GUDcel Fellows de uitkomsten van hun onderzoek, in samenwerking met de gemeenschappen die met hun projecten waren verbonden (zoals jeugdgroepen uit Tulungagung en de vissersvakbond van de haven van Jakarta).

3) Samenwerking Le Guess Who?

Tijdens muziekfestival *Le Guess Who?* (12–13 november 2022) vond bij BAK het programma *Spectral Infrastructure: Unhoused Music, (Im)Possible Realism, and the Unarchivable* plaats, een weekend vol presentaties, luistersessies en gesprekken, georganiseerd in samenwerking met Le Guess Who? en het *freethought* collectief.

Unhoused Music gaat uit van de stelling van Cedric J. Robinson dat “*there is indeed a place where we have to impose and deposit all of ourselves. We know that race is inadequate, we know that gender is inadequate but just because they are inadequate does not mean there is not indeed a location for all of us.*” De sessies kijken naar het verband tussen het geluid van muziek en een gevoel van plaats, wat soms zo direct is dat het bijna intuïtief lijkt. *Unhoused Music* beschouwt in drie gesprekken de voortdurende geschiedenis van zwarte muziek, en hoe het tijdelijk het collectieve verlangen naar ruimte, plaats, huis en land herschikt.

Met: *freethought* (Adrian Heathfield, Massimiliano Mollona, Louis Moreno, Irit Rogoff, Nora Sternfeld) en gasten James Clifford, DJ Lynnée Denise, Edward George, Paul Rekret en Dhanveer Singh Brar.

4) Spectral Infrastructure: online presentatie

De presentatie *An Anecdoted Archive of Exhibition Lives* werd oorspronkelijk ontwikkeld voor een fysieke presentatie in Bergen Assembly (Bergen Noorwegen, 2016). Als onderdeel van het *Spectral Infrastructure* traject heeft BAK in samenwerking met Irit Rogoff en Nora Sternfeld van het *freethought* collectief een onlineversie ervan gerealiseerd. De tentoonstelling, die bestaat uit vijftien videos van vijftien tentoonstellingsbezoekers en hun ervaring met een tentoonstelling, opende 16 oktober 2021 en was ook in 2022 te zien [via de BAK website](#).

5) Spectral Infrastructure: Public Editorial Meeting Hamburg

Samen met HFBK (de kunstacademie van Hamburg) en het *freethought* collectief organiseerde BAK op 14 juni 2022 een Public Editorial Meeting rondom het *Spectral Infrastructure* onderzoek in Hamburg. Er waren presentaties door leden van het *freethought* collectief (Irit Rogoff, Stefano Harney, Adrian Heathfield, Massimiliano Mollona, Louis Moreno en Nora Sternfeld) en een inleiding door BAK curator Wietske Maas.

6) Uitfeest Utrecht

Tijdens het Uitfeest Utrecht op het Wolvenplein 28 (11 september 2022) presenteerde BAK zich met filmpjes over BAK in het algemeen en *The Hauntologists* in het bijzonder; de opening van *The Hauntologists* vond in hetzelfde weekend plaats.

III. Presentaties Tony Cokes

BAK zet graag het eigen archief in als bron voor het educatieprogramma en nieuwe presentaties. Tijdens tentoonstelling *Tony Cokes: To Live as Equals in 2020–2022* werkte BAK met Tony Cokes, een Amerikaanse kunstenaar en hoogleraar *Modern Culture and Media* bij Brown University (Providence). BAK zag potentie om een breder publiek kennis te laten maken met zijn werk, en presenteerde in 2022 videowerk van hem in de (semi)publieke ruimte in het kader van het outreach-programma.

Omdat het werk van Cokes een sterke muzikale verbinding heeft werd toenadering gezocht tot het Utrechtse muziekpodium Ekko, vanuit de overtuiging dat hier een goede synergie tussen het werk en het aanwezige publiek zou kunnen ontstaan. Het werk *Evil.16 (Torture.Musik)*, (2009–2011) was hier van 10 november 2022 tot 1 februari 2023 te zien.

Daarnaast werd van 1 december 2022 tot 1 februari 2023 werk van Cokes getoond in een leegstaande etalage in de drukbezochte Choorstraat in de binnenstad van Utrecht: *Black Celebration (A Rebellion Against the Commodity)* (1988, oorspronkelijk gemaakt in opdracht van het Bronx Museum of the Arts, New York).

De samenwerking met Ekko is dusdanig vruchtbaar verlopen dat BAK en Ekko deze een meer structureel karakter willen geven, met regelmatig wisselende presentaties in Ekko. In 2023 wordt tevens onderzocht hoe de Utrechtse binnenstad vaker kan worden ingezet als presentatieplatform, door gebruik te maken van etalageruiten en andere publiek zichtbare plekken in de stad. BAK onderhoudt nauwe contacten met het Utrechtse Centrum Management om leegstaande winkelpanden met kunst en cultuur te vullen.

IV. Civic praxis

Civic praxis gaat uit van een wederzijdse, gelijkwaardige uitwisseling en co-programmering met *communities* waarin ieder zijn eigen talent, kennis, achtergrond en expertise meebrengt. De kennis van de professor is gelijkwaardig aan die van de vluchteling: ze vullen elkaar aan en versterken elkaar. Een gedeelde zorg over maatschappelijke urgenties brengt hen samen, kunst is de verbindende factor die het gesprek en de gemeenschappelijke actie mogelijk maakt. Samen met kunstenaars functioneert BAK hier als initiator en samensteller van bijeenkomsten waarin kunstenaars, wetenschappers, lokale communities (zoals migrantenvrouwen,

mantelzorgers, vluchtelingen en studenten), culturele en maatschappelijke partners gelijkwaardig samenwerken.

Kunstenaar Jeanne van Heeswijk is met het programma *Trainings for the Not-Yet* (2019–2020) van cruciaal belang geweest voor het ontwikkelen van een structuur voor civic praxis. We hebben onze samenwerking met Van Heeswijk sindsdien voortgezet om een basis te creëren voor de integratie van scholieren en studenten in civic praxis. BAK-curator Clara Balaguer geeft, samen met Van Heeswijk en vertegenwoordigers uit de verschillende gemeenschappen, vorm aan het programma.

Een van de manieren waarop BAK invulling geeft aan civic praxis is door de middelen van BAK (zoals ruimte) beschikbaar te stellen aan uiteenlopende (Utrechtse) gemeenschappen, op momenten dat deze niet in gebruik zijn voor eigen programma. In 2022 waren onder meer de volgende partijen te gast bij BAK:

- Bond Precaire Woonvormen; hun Woonspreekuur vindt elke derde vrijdag van de maand plaatsvindt bij BAK
- Utrecht in Solidarity with Palestine, o.a. avond 'Art & Resistance', in het kader van Israël Apartheid Week (21–28 maart 2022)
- Community dinner samen met De Voorkamer, waar Utrechters tijdens een gemeenschappelijke maaltijd hun lokale gemeenschap beter leren kennen (5 oktober 2022)
- Asian Movie Night, vertoning documentaire *Ushiku* + panel (7 oktober 2022)
- *Perspectives*, een programma waar mensen van alle achtergronden met elkaar in dialoog gaan over actuele kwesties, i.s.m. De Voorkamer (o.a. 13 oktober 2022);
- [Yallah Sabaya](#), een speciale avond waar vrouwen uit alle mogelijke landen of culturen worden verwelkomd om elkaar te ontmoeten, te praten en te dansen. Sinds 2018 regelmatig terugkerend evenement, i.s.m. De Voorkamer (28 oktober 2022)
- Symposium *Communal Care & Healing* gericht op de geestelijke gezondheid van queer mensen van kleur, van Colored Collective en POCQunity, twee organisaties voor en door LGBTQIA+ mensen van kleur (24 november 2022)
- workshop [Stitching. Writing. Singing](#) met Renata Mirón Granados (16 december 2022).

Het werken met gemeenschappen brengt ook een bepaalde verantwoordelijkheid met zich mee. We willen inzetten op duurzame relaties, en daardoor lopen de verbindingen die we leggen met deze groepen soms lange tijd door. In 2018 organiseerde BAK samen met Centraal Museum en SPRING Performing Arts Festival *What Is the City But the People?* (2018), een ode aan de stad Utrecht ontwikkeld door kunstenaar Jeremy Deller. Voor deze performance namen ruim 120 inwoners en groepen uit Utrecht deel om samen een levend zelfportret van de stad te maken. Sindsdien pakken we de band met de deelnemers regelmatig terug op. Zo bracht BAK in oud-deelnemers van deze performance bij elkaar tijdens een feestelijke bijeenkomst in de tuin van het Centraal Museum (4 september 2022).

bASIC aCTIVIST KITCHEN

Oorspronkelijk werd bASIC aCTIVIST KITCHEN (b.a.k.) opgezet om gedurende het BAK-programma *Trainings for the Not-Yet* (zie hierboven) kooksessies en maaltijden voor deelnemers van de trainingen en andere bezoekers te verzorgen. Sindsdien is b.a.k. voortgezet als zelfstandig onderdeel van BAK, waarbij de keuken niet wordt gezien als slechts leverancier van maaltijden, maar als collectief dat regelmatig geactiveerd wordt door betrokken gemeenschappen om op een persoonlijke en open manier samen te komen rondom sociale urgenties. Binnen b.a.k. worden verbindingen gelegd met andere *community kitchens* in Utrecht en daarbuiten, en organisaties als De Voorkamer. In 2022 was b.a.k. onder meer betrokken bij een *Brewing Memory Session* in Moira (10 juli 2022), in samenwerking met

2021/2022 BAK Fellow Yasmin Ahmed, en de workshop *Unjumbling Our Histories* (19 november 2022), met kunstenaar en schrijver Maja Irene Bolier.

Sint Maarten parade

In 2022 werd de jaarlijkse lampionnenparade door de historische binnenstad op 11 november georganiseerd door Sharing Arts Society, als slotviering van 'Utrecht 900', het 900-jarig bestaan van de stad. Bewegende, verlichte sculpturen worden in processie gedragen door hun makers, ondersteund door bands, koren, dansers en andere theatrale acts.

BAK en haar community partners hebben kunstenaars en activisten uitgenodigd om, op basis van een serie workshops, een collectieve performance voor de parade te creëren. De workshops met de titel *If Another Storm Comes, We Will Be Ready* namen de (visuele en auditieve) talen van sociale bewegingen uit de Filipijnen, Colombia en Chili als uitgangspunt, en vroegen daarnaast deelnemers om hun eigen persoonlijke en politieke ervaringen toe te voegen. In dit workshoptraject werd samengewerkt met onder meer:

- Linangan, een Filipijns kunst- en cultuurnetwerk voor politieke solidariteit;
- Migrante Nederland, een internationale rechtenorganisatie voor migranten uit de Filipijnen
- Espacio Estamos Bien, een nomadische culturele ruimte, gerund door Chileense kunstenaar Francisca Khamis en de Colombiaanse kunstenaar Mariana Jurado Rico.

De workshops borduurden voort op poppen die oorspronkelijk waren gemaakt tijdens BAK programma *Trainings for the Not Yet* (2019–2020). De gebruikte schaduwpoppen, gebaseerd op poppen die in diverse Aziatische culturen worden gebruikt, worden hier gezien als metafoor voor gemeenschappen in onze samenleving die in de schaduw blijven, die niet vanzelfsprekend deel kunnen nemen aan onze maatschappij. De activiteiten met de schaduwpoppen zijn ook onderdeel van ons Outreach programma, waarin we kunst brengen naar de plekken waar het publiek is (zie ook paragraaf 3.2).

UPS

Vanaf medio 2022 is het programma *Ultradependent Public School* (UPS) van start gegaan. UPS komt voort uit BAKs *community portal* en richt zich met name op verbindingen met lokale communities. Met dit programma wil BAK het klassieke idee van een tentoonstellingsprogramma en de rol van een culturele instelling verder verruimen, door het publiek op een andere, meer actieve en collectieve (bottom-up) manier te betrekken in de ontwikkeling, invulling en uitvoering van het project. Tijdens UPS komen kunstenaars, culturele, maatschappelijke en educatieve partners, scholieren, studenten en (lokale) communities met allerlei verschillende achtergronden samen vanuit de notie van 'ultra-afhankelijkheid': in een wereld die worstelt met meerdere crises volstaat het niet om als 'onafhankelijke' individuen te handelen. Voor het creëren van een leefbare en duurzame toekomst zijn we als het ware 'ultra-afhankelijk' van elkaar en van alles om ons heen.

De vorm van een 'open school' bij BAK maakt het mogelijk om theoretische kennis en praktische vaardigheden van allerlei verschillende mensen en groepen collectief bij elkaar te brengen. BAKs UPS biedt hiermee andere en nieuwe mogelijkheden van kennisdeling en leren dan bij reguliere (formele) onderwijsinstellingen en bestaande academici gebruikelijk is. De vraag 'wat moeten we leren in deze tijd?' gaat hand in hand met de vraag 'hoe doen we dat collectief?'. UPS belichaamt en intensiveert daarmee BAKs praktijk en filosofie waarbij we informeel en wederzijds leren.

Het programma is in 2022 gestart met een uitgebreid voortraject, waarin kunstenaars de opdracht krijgen om in samenwerking met lokale communities nieuwe werken te ontwikkelen. Tijdens deze fase worden ook enkele pilot-activiteiten georganiseerd. In april–mei 2023 vindt de publieke vertoning en realisatie van UPS plaats: een tentoonstelling met kunstwerken die dienen als ‘leerobjecten’, gecombineerd met een intensief publiek programma met trainingen, workshops en gesprekken waarin kennis, ervaringen en praktische vaardigheden worden uitgewisseld.

V. Publicaties

a. MIT Press samenwerking

BAK werkt samen met de prestigieuze uitgeverij MIT Press voor een serie publicaties onder de noemer *Basics / Superbasics* die wereldwijd wordt gedistribueerd. In 2022 werd de vierde publicatie in deze reeks voorbereid, *Fragments of Repair*, die naar verwachting in de eerste helft van 2023 verschijnt. *Fragments of Repair* komt voort uit het gelijknamige presentatietraject dat kunstenaar Kader Attia in 2021 bij BAK ontwikkelde. Het bevat onder meer conversaties en essays over dekoloniaal herstel, met bijdragen van verschillende kunstenaars, schrijvers en wetenschappers die al eerder bijdroegen aan het programma.

Deze serie publicaties genereert doorgaans na hun publicatiedatum nog diverse vervolgvactiteiten. Zo waren er ook in 2022 verschillende evenementen gerelateerd aan de publicatie *Toward the Not-Yet: Art as Public Practice*, die in november 2021 verscheen bij BAK/MIT press:

- Lezing van Walidah Imarisha, getiteld *Notes on Black Subversive Time Travel and Visionary Fictions*, gevolgd door een nadere discussie van *Toward the Not-Yet*, als onderdeel van het ‘No Linear Fucking Time’ symposium op 20 mei 2022 (zie 2.1.1.4)
- Op 19 juni 2022 vond bij Hopscotch Reading Room in Berlijn een aanvullende boeklancering plaats
- De publicatie stond centraal tijdens de workshop *Instituting Otherwise*, tijdens de FEINART Summer School (Zeppelin Universität, Friedrichshafen, zie ook paragraaf 3.3 internationaal)

b. ‘Gray’ publishing

In 2022 is BAK begonnen met een tweede lijn van (fysiek) publiceren (naast de MIT Press samenwerking) die we ‘gray publishing’ noemen: *quick&dirty*, community driven, in samenwerking met partners uit onze community portal. Zo kunnen we laagdrempeliger produceren, op een manier die beter aansluit bij bepaalde doelgroep. Het is in (esthetische) vorm, werkproces en benadering meer te vergelijken met de wereld van *zines*, pamfletten en activistische rapporten, niet een afgerond, doorwrocht, weloverwogen opstel maar een uitnodiging tot dialoog, een startpunt voor interactie.

In deze vorm verschenen in 2022:

- *Shadow Reader BAK Community Portal*, verschenen ter gelegenheid van Utrecht Uitfeest, waarin onder meer de Ultradependent Public School werd gelanceerd (zie ook paragraaf civic praxis) en de *Ukraine Solidarity Link Farm* (een verzameling plekken waar men informatie kan vinden over de oorlog en bezetting in Oekraïne en kan bijdragen aan solidariteitsinitiatieven)
- *You Had To be There; (Annotated) Guidebook for Trainings for the Not-Yet*, een follow-up van het project *Trainings for the Not-Yet (2019–2020)*, dat op zijn beurt leidde tot de MIT-Press publicatie *Towards the Not-Yet (2021)*

c. Prospections

Op het online publicatie- en presentatieplatform [Prospections](#) van BAK worden artikelen, interviews en videos gepresenteerd. Doorgaans betreft dit nieuwe opdrachten gerelateerd aan het programma van BAK. Op het platform vinden tevens online programmapresentaties plaats. *Prospections* is niet alleen een plek waar onderzoek, discours en programma wordt gedistribueerd, het fungeert tevens als een bescheiden solidariteitsnetwerk ter ondersteuning van het werk van kunstenaars, denkers en activisten. Bijdragen kwamen van onder meer James Clifford, (California), Sandra Muteteri Heremans (Rwanda), Black Quantum Futurism (Camae Ayewa en Rasheedah Phillips, Philadelphia) en de uit de BAK Fellowship for Situated Practice 2021/2022 voortgekomen Cell for Digital Discomfort (Karl Mourbak, Jara Rocha, Cristina Cochior).

In 2022 zijn er binnen *Prospections* bijdragen geleverd aan de al bestaande thema's [ExitStateCraft](#) en [No Linear Fucking Time](#). Daarnaast zijn enkele nieuwe thema's bijgekomen. Behalve in het kader van [Spectral Infrastructure](#) en [The Hauntologists](#) (zie 2.1.II) betreft dat [Tactical Solidarities](#), een verzameling van documentatie, solidariteitsverklaringen en bewustwordingartikelen over actuele wereldwijde conflicten, tegen de achtergrond van de oorlog in Oekraïne.

VI. Productie nieuw werk

Ook in 2022 heeft BAK opdrachten verleend aan kunstenaars (en andere culturele beoefenaars), mede om hen te kunnen ondersteunen. Een deel hiervan betreft kleinere, meer tekstuele opdrachten, zoals via het online platform *Prospections*, bijdragen aan publicaties of deelname aan online publieke programma's.

Daarnaast worden geregeld door BAK grotere opdrachten voor nieuwe kunstwerken verleend. In 2022 werd nieuw werk van onder meer Femke Herregraven, Jumana Manna, Claudia Martinez Garay, Vibeke Mascini, Yen Noh, Merve Bedir en Kerem Ozan Bayraktar gemaakt in opdracht van BAK. De werken werden onder meer in de context van *No Linear Fucking Time* en *The Hauntologists* getoond.

In het kader van het project *Ultradependent Public School* (zie 2.1.IV) zijn in 2022 *commissions* gegeven aan onder meer Linda Zeb Hang, Hussein Shikha, Hopscotch (Siddhartha Lokanandi en Erin Honeycutt), Glenda Martinus, Femke Snelting en Czar Kristoff. Deze werken worden in de loop van 2023 opgeleverd en zullen deel uitmaken van de *UPS* tentoonstelling die vanaf 1 april 2023 te zien is bij BAK.

VII. Overige samenwerkingen

1. *Black Manifesto: On the Road to Black Emancipation*

In 2020 schreven verschillende organisaties, waaronder The Black Archives, Kick Out Zwarte Piet en BAK, een open call uit voor kunstenaars en schrijvers van kleur om nieuw werk te maken. Drie kunstenaars en zes schrijvers werden geselecteerd om hun werk te realiseren rondom *Het Zwart Manifest*, een levend document om zwarte gemeenschappen en betrokkenen handvatten te geven om racisme en ongelijkheid te agenderen. Vanaf 27 oktober 2021 presenteerden de gezamenlijke organisaties deze werken in de tentoonstelling *Black Manifesto: on the road to Black emancipation* bij OSCAM in Amsterdam Zuidoost. De presentatie zou oorspronkelijk tot en met 16 januari 2022 te zien zijn, maar werd vanwege de Corona-maatregelen die van kracht waren vanaf eind november 2021 verlengd tot 4 maart 2022.

De samenwerking met The Black Archives is mede geworteld in de BAK Fellowships van Mitchell Esajas en Jessica de Abreau bij BAK (respectievelijk 2019/2020 en 2018/2019).

2. Afstudeertentoonstelling MA Fine Arts HKU

Vast onderdeel van de samenwerking van BAK met de HKU (zie ook paragraaf 2.3.II) is de jaarlijks presentatie van de afstudeertentoonstelling van de masteropleiding Fine Arts bij BAK. Van 8–19 juni 2022 vond bij BAK de afstudeertentoonstelling *Scaffolding Scaffolding* plaats, georganiseerd onder curatorschap Rachael Rakes.

Afhankelijk van de context kunnen steigers een teken zijn van gentrificatie of juist van behoud; het kan duiden op corruptie, op financiële en politieke macht, of op zorg en wederopbouw. Kunnen we de steigers zelf in de steigers zetten om de dingen die al bestaan te ondersteunen? Om iets te ondersteunen dat dreigt te vallen, of dat er maar streeft om te worden gebouwd, hersteld of in het ongewisse te blijven? Hoe ‘bewonen’ we het idee van ondersteuning? *Scaffolding Scaffolding* toonde het werk van studenten in de lichting 2020–2022 van de MA Fine Art aan de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht: Francisco Baquerizo Racines, Katayoon Barzegar, Stefan Cammeraat, Yuliia Elyas, Lin Chun Yao, Lo Yuen Ming, Giorgia Lo Faso, Harriet Rose Morley en Kristel Rigaud.

3. The Essential Labor for Survival

Yuliia Elyas was een van de afstuderenden MAFA HKU 2022; haar afstudeerwerk resulteerde in het panel *The Essential Labor for Survival* op 18 juni 2022. In dit panel onderzochten vertegenwoordigers van Nederlandse kunstinstellingen met hun Oost-Europese tegenhangers, tegen de achtergrond van de oorlog en bezetting in Oekraïne, hoe Oekraïners worden gepresenteerd, gerepresenteerd en gearchiveerd in het Westen. In de context van een langere geschiedenis rondom imperialisme en (Russische) kolonisering (Oekraïne en andere gebiedsdelen) keek de discussie breed naar hoe Nederlandse instituties bepaalde culturele mythes en ideologieën in stand houden, en welke artistieke stemmen de afgelopen decennia aan bod kwamen. Bestaande narratieven over Oost-Europa in de West-Europese kunstinstututen zijn kritisch tegen het licht gehouden: is er een relatie tussen deze narratieven en de omstandigheden die tot de huidige vijandelijkheden hebben geleid? Welke stappen kunnen culturele organisaties zetten om de koloniale onderstroom van de oorlog in Oekraïne te begrijpen? En wat is de rol van radicale verbeelding in tijden van levensbedreigende crises? Naast Yuliia Elyas waren Misho Antadze (filmmaker, Amsterdam), Tetyana Filevska (creative director Ukrainian Institute, Kyiv), Maria Hlavajova (BAK), Robbie Scheweiger (Researcher, Collections, Stedelijk Museum Amsterdam) partners bij dit panel.

4. Afstudeertentoonstelling BA Photography HKU

Waar als resultaat van de samenwerking met de HKU de MAFA afstudeertentoonstelling al jaren onderdeel is van de presentatiekalender van BAK, werd in 2022 voor het eerst ook werk van de opleiding Photography getoond. Van 29 juni–3 juli 2022 was de afstudeertentoonstelling *Upscaling/Downsizing* van HKU Photography te zien bij BAK. De opleiding Photography aan de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht leidt beeldmakers op die behalve de wereld en hun eigen positie ook het medium fotografie bevragen. De camera staat steeds vaker symbool voor een manier van kijken die strategisch wordt ingezet in een experimenteel proces, waarin een grote verscheidenheid aan invloeden wordt omarmd en onderzocht. Hoe verhouden wij ons tot de complexiteit van de wereld en alle keuzes die we daarin kunnen maken? Hoe vinden wij onze weg in een gefragmenteerde werkelijkheid en waar komen we elkaar nog tegen? Wat zijn de relevante vragen van onze tijd en hoe (en aan wie) stellen we die?

De tentoonstelling liet werk zien van Maaïke de Kanter, Remco de Vries, Tonya Heeringa, Noah van de Wetering, Kara Geraerts, Ajuna Braunschweiger, Samuel Veenstra, Kristel Lens, Jente-Floor Olthof, Joeri Boelhouwer, Patrick Freriksen, Britt Zonneveld, Shali Blok, Wibe Koopman, Seraina Wams, Lola Beekhuizen, Mandy Nijhof en Jasper Bruns.

Als onderdeel van de tentoonstelling vond op 1 juli 2022 tevens de uitreiking plaats van de Keep an Eye Fotografie Stipendia 2022. De Keep an Eye Foundation ondersteunt startende, getalenteerde kunstenaars door hen een springplank of podium te bieden naar het grote publiek. Studenten van de HKU die zich inhoudelijk met het medium fotografie bezig houden maakten kans op het stipendium.

5. Symposium *What's to be Repaired, Postcolonial Justice in Postcolonial Europe*

Dit symposium was een samenwerking tussen Universiteit Utrecht, Casco en BAK en vond plaats 22–24 juni 2022. Het werd georganiseerd door Jamila Mascot (UU) en Krista King (UU).

De Durban Declaration van de *UN World Conference against Racism, Racial Discrimination, Xenophobia and Related Intolerance* in 2001 noemde slavernij, kolonialisme, apartheid en genocide als internationale misdaden tegen de menselijkheid en legde een duidelijk verband tussen dergelijke historische gruweldaden en hedendaagse vormen van anti-zwarte discriminatie, racisme en raciale ongelijkheden. Sinds *Durban* wordt er echter nog altijd sceptisch gereageerd door Europese regeringen op oproepen tot herstelbetalingen voor kolonialisme en slavernij.

Twintig jaar na *Durban* brengt dit driedaagse symposium interdisciplinaire academici, experts en activisten samen om postkoloniale herstelbetalingen te bespreken als een mogelijke strategie voor het bestrijden van postkoloniale ongelijkheden, het tegengaan van structureel racisme en het dekoloniseren van samenlevingen in West-Europa.

Als onderdeel van het symposium werd op 22 juni 2022 in BAK de film *The Object's Interlacing* (2020) vertoond. Hierin gaat kunstenaar Kader Attia met verschillende beoefenaars in gesprek over de restitutie van Afrikaanse culturele artefacten die tijdens het tijdperk van historisch kolonialisme in westers bezit kwamen. Kader Attia stond in 2021 centraal in de BAK-presentatie *Fragments of Repair*. De film beziet restitutie als een praktijk die veel verder reikt dan het simpelweg terugbrengen van geplunderde objecten naar hun plaats van herkomst. Gaat het om de objecten of zijn de immateriële kwaliteiten die ze ooit hadden ook terug te vorderen? Als ze 'onherstelbaar' zijn, kan deze 'onherstelbare reparatie' dan een bron van creatieve heruitvinding worden, ondanks de aanhoudende koloniale asymmetrieën? De screening werd geïntroduceerd door Maria Hlavajova en werd gevolgd door een Q&A en borrel.

6. Culturele Zondag, Speciaal Programma

Culturele Zondag: Buiten de Lijnen bracht op 30 oktober 2022 een divers programma op vijf verschillende locaties in Utrecht. Het programma bij BAK richtte zich op identiteit en het vinden/behoren tot een community. Queer Arcana nodigde bezoekers uit achter de schermen tijdens hun transformatie naar hun drag persona. Zhou Jinxiao deed een performance over zijn 'Asian-queerness'. Het werk van Kaylie Kist stelde vragen over wat het betekent om als migrant in Nederland te wonen.

7. Kunstlicht Magazine

Op vrijdag 10 juni 2022 werd een editie van *Kunstlicht*, een wetenschappelijk tijdschrift voor kunst, beeldende cultuur en architectuur, gelanceerd bij BAK. Evelyn Wan, gastredacteur van deze editie van *Kunstlicht*, was tijdens de lancering aanwezig om te bespreken hoe

technologieën onze ervaring van tijd kunnen structureren en veranderen. Ook waren er lezingen van onderzoeker Rosa Wevers en theatercollectief Utopia Syndicate.

2.2. Postacademisch programma

Het postacademische programma van BAK, de zogenaamde BAK Fellowship for Situated Practice, biedt ruimte aan intensief onderzoek, leren en talentontwikkeling voor hedendaagse kunstenaars en andere beoefenaars in het culturele veld. Het programma biedt plekken aan personen werkzaam op het snijvlak van kunst, theorie en sociale actie, en biedt hen de kans en de middelen om hun talent en onderzoek te ontwikkelen – zowel op individueel niveau als gezamenlijk binnen de Fellowship groep.

Sinds 2021 is het Fellowship georganiseerd in de vorm van verspreide maar onderling verbonden ‘onderzoekscellen’, die op afstand samenwerken vanuit Nederland en verschillende andere plekken over de wereld. BAK wil zo experimenteren met nieuwe organisatievormen, om zo een verspreide, op samenwerking gestoelde praktijk te ontwikkelen, gebaseerd op wederzijdse verbinding met andere instellingen, contexten en geografische realiteiten, met enigszins beperkte klimaatbelasting. Daarnaast was het ook een werkvorm om tijdens de pandemie, met voortdurend veranderende beperkingen in verschillende landen (zowel lokale maatregelen als beperkingen in reismogelijkheden), het postacademische programma überhaupt doorgang te laten vinden.

Voor de editie van 2021/2022 werd gewerkt met vier cellen: drie geografische (in Utrecht, Jakarta en Istanboel) en een digitale (met Fellows die zich voornamelijk richten op het virtuele domein in hun werk). Vanzelfsprekend zijn dit geen toevallige geografische keuzes: behalve dat de focus wordt verlegd naar plekken buiten het doorgaans dominante ‘Global North’, worden tevens verbindingen gelegd met de Nederlandse koloniale erfenis en de oorsprong van arbeidsmigratie.

Voor elke cel werkt BAK intensief samen met een partnerinstituut dat de Fellows kan faciliteren in ruimte en benodigdheden. In Indonesië werkt BAK samen met gudskul Contemporary Art Collective and Ecosystem Studies in Jakarta; in Turkije met The Istanbul Production and Research Programme (onderdeel van Istanbul Foundation for Culture and Arts, IKSVA); in Utrecht is sinds de start de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht (HKU) BAKs vaste partner. BAK is verantwoordelijk voor het inhoudelijke programma en de algemene organisatie. In Istanboel en Jakarta zijn daarnaast lokale coördinatoren aangesteld voor het faciliteren van de cellen ter plaatse. Binnen de individuele onderzoekscellen werkten de Fellows per locatie in (relatieve) fysieke nabijheid. Eenmaal per week is er een onlineprogramma (*Fellowship Gatherings*) voor de hele groep Fellows. Deze *Gatherings* werden om de beurt geleid door elk van de onderzoekscellen en door het *freethought* collectief, in de geest van *peer-to-peer*, gezamenlijke studie. Hiermee wordt een brug geslagen tussen de Fellowship-editie van najaar 2020 en die van 2021/2022.

De voortdurende wisselwerking tussen presentatie-instelling en postacademische instelling levert een enorme meerwaarde op, zowel voor de Fellows, voor BAK als instelling en voor het publiek van BAK. Fellows leren van het programma dat BAK presenteert, de aanwezige kennis en de experimentele omgeving, en dragen hier met hun eigen onderzoek zelf aan bij. Aan een publiek kun je op een plek laten zien dat onderzoek, talentontwikkeling, social impact, presentatie en productie met elkaar samenhangen en van elkaar afhankelijk zijn. Deze kruisbestuiving is in 2022 goed te zien in de presentatie *The Hauntologists* (zie paragraaf 2.1.II). Het Fellowship programma begon met het thema *spectral infrastructure* als startpunt; in de loop van het Fellowship werd deze thematiek doorontwikkeld en ontstond *The Hauntologists*. De presentaties in Utrecht en Istanboel zijn vervolgens weer het sediment hiervan.

Als culminatie van de 2021/2022 Fellowship for Situated Practice zijn alle Fellows van 30 september t/m 3 oktober 2022 (fysiek) bij elkaar gekomen bij BAK. Dit was de eerste keer dat alle 2021/2022 Fellows elkaar fysiek ontmoetten. Dit programma bestond onder meer uit publieke programma's, performances, debatten en workshops, en enkele (deels besloten) onderzoeksessies.

De lichte Fellows voor de periode 2021/2022 bestond uit:
Gesitueerd in Utrecht, Nederland, BAK, basis voor actuele kunst:

- Merve Bedir (architect/onderzoeker)
- Philippa Driest (kunstenaar)
- Gayatri Kodikal (kunstenaar/schrijver/gamesdesigner)
- Yen Noh (kunstenaar)
- Megan Hoetger/Zone Collective (performance- en mediahistoricus/curator)

Gesitueerd in Jakarta, Indonesië, Gudskul:

- Dika+Lija (kunstwerkers)
- Alexandra Karyn (kunstenaar/docent/activist)
- Gatari Surya Kusuma (schrijver/curator)
- Rifandi Septiawan Nugroho (onderzoeker/curator)
- Anitha Silvia (cultureel activist).

Gesitueerd in Istanboel, Turkije, IKSU:

- Özge Açikkol (kunstenaar)
- Kerem Ozan Bayraktar (kunstenaar/onderzoeker)
- Ilgin Hancıoğlu (kunstenaar/onderzoeker)
- İlyas Odman (choreograaf/performancekunstenaar)
- Marina Papazyan (kunstenaar/schrijver).

Gesitueerd online:

- Cristina Cochior (onderzoeker/ontwerper)
- Karl Moubarak (ontwerper/onderzoeker/webontwikkelaar)
- Jara Rocha (onderzoeker-kunstenaar)

Het model van geografisch verspreide cellen die onderling met elkaar in verbinding staan wordt doorgezet voor de volgende lichte Fellows, voor de periode 2023/2024. In 2022 zijn voorbereidingen getroffen om, naast de cellen in Utrecht en Istanboel, op Curaçao een nieuwe cel op te starten. In de loop van 2023 bleek echter dat het nog niet haalbaar was deze nieuwe cel voor de Fellowship 2023/2024 van start te laten gaan.

Naast de cellen is het de bedoeling ook enkele kleinere, wendbare individuele fellowships rondom *writing & research* te realiseren. De werving van Fellows voor deze lichte zal in de eerste helft van 2023 plaatsvinden.

2.3. Educatie, leren en talentontwikkeling

De gehele praktijk van BAK staat in het teken van collectief en publiek leren, talentontwikkeling, educatie en participatie. Vanzelfsprekend speelt dit een cruciale rol in het postacademische programma (zie paragraaf 2.2), maar ook in alle andere onderdelen van het werk van BAK. We lichten hieronder enkele aspecten specifiek toe.

I. Voortgezet Onderwijs

In 2022 is een uitgebreid workshopprogramma ontwikkeld voor het voortgezet onderwijs (bovenbouw, 3^e klas en hoger) rondom het onderwerp tijd, in het licht van de 900 jarig bestaan van Utrecht dat in 2022 is gevierd. Leerlingen gingen tijdens deze workshopreeks visualiseren hoe ze Utrecht over 900 jaar zouden willen zien aan de hand van de methode *visionaire fictie*. Hierbij stel je de toekomstige wereld voor alsof het al zo is. Het gaat dus niet over 'misschien,

mogelijk, wie weet, wat als' of om het creëren van een fantasiewereld, maar om een realistische wereld zoals je die graag zou zien. De visionaire fictieschrijver Walidah Imarisha verwoordt het als volgt: 'we kunnen niet bouwen wat we ons niet kunnen voorstellen'. In dit programma is een groep educatiedocenten geïnstrueerd om met de leerlingen het toekomstige Utrecht te verbeelden in geluid, beweging of video. Op deze manier hopen we dat de leerlingen bewustzijn ontwikkelen over de verantwoordelijkheid die zij kunnen nemen voor hun volgende generaties.

De workshops zijn in mei en juni 2022 gegeven aan leerlingen van drie Utrechtse scholen: het Gerrit Rietveld College, Ithaka en X11. Omdat de workshops positief zijn ontvangen, is de workshop doorontwikkeld om in de komende periode nog enkele keren te worden uitgevoerd.

Daarnaast gaf BAK november en december 2022 enkele workshops rondom het thema 'hoe kunst de wereld kan veranderen', met leerlingen van X11. Dit is een workshopmodel dat regelmatig wordt toegepast bij BAK, los van lopende tentoonstellingen of trajecten. De workshops vonden deels op school, en deels in het pand van BAK plaats.

II. Hoger Onderwijs

BAK heeft van oudsher een natuurlijke relatie met studenten in het hoger onderwijs van Nederlandse en buitenlandse instellingen; zowel in het kader van hun opleiding als op individuele basis.

Met de HKU heeft BAK sinds jaar en dag een nauwe samenwerking, die is vastgelegd in een Memorandum of Understanding. Zo wordt samengewerkt rondom het postacademische programma van BAK, vindt de jaarlijkse eindexamenpresentatie van de opleiding MAFA plaats bij BAK (zie paragraaf 2.1.VII.2), en geeft algemeen & artistiek directeur Maria Hlavajova les aan eerstejaars studenten. Er zijn daarnaast door het jaar heen diverse gelegenheden waar wordt samengewerkt met de HKU. Zo kwam bijvoorbeeld op 20 oktober 2022 een groep studenten van de HKU educatie-afdeling op bezoek bij BAK educatiemedewerker (en HKU-alumnus) Jo-Anneke van der Molen, om te zien hoe de educatiepraktijk van een kunstinstelling is ingericht.

Bovendien is BAK via uiteenlopende personele unies stevig geworteld in verschillende instituties in het hoger onderwijs: curator postacademisch programma Julia Morandera Arrizabalaga is daarnaast als lecturer verbonden aan de Universiteit Leiden (Academy of Creative and Performing Arts) en curator civic praxis Clara Balaguer is tevens research lecturer aan de Willem de Kooning Academie en docent aan het Piet Zwart Instituut. Door dergelijke wederzijdse verbindingen vinden binnen het BAK programma veelvuldige uitwisselingen, samenwerkingen en kruisbestuivingen plaats waarbij hoger onderwijs en de BAK-praktijk elkaar inspireren en verdiepen.

Naast deze structurele verbindingen met HKU, UL en WdKA waren er in 2022 ook meer incidentele samenwerkingen met ArtEZ (workshop van Clara Balaguer, 24 mei 2022), Dutch Art Institute (bezoek studenten, 5 november 2022) en Utrecht University (Urban Futures Studio kick off, 16 november 2022). Daarnaast zijn er geregeld bezoeken van buitenlandse (kunstvak)opleidingen aan BAK, zoals in 2022 de kunstacademie Leipzig (HGB, programma *Cultures of the Curatorial*, 30 april 2022).

De jaarlijkse *BAK Summer School* in samenwerking met de Universiteit Utrecht en de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, heeft ook in 2022 geen doorgang kunnen vinden vanwege de nog lange tijd geldende reisbeperkingen in het licht van de corona-maatregelen.

III. BAK Public Studies: Art as Politics

Met de workshopreeks *Art as Politics* wil BAK haar kennis en praktijk toegankelijk maken voor een bredere groep mensen die niet verbonden zijn aan een opleiding. In vijf of zes bijeenkomsten krijgen de deelnemers inzicht in de grotere ontwikkelingen in het veld van de hedendaagse kunst, evenals in de veranderende opvatting van artistieke productie en de rol van publieke en kunstinstellingen. Tegelijkertijd nemen deelnemers kennis van de kernbegrippen en de meest urgente vragen binnen de kunst en politiek, gebaseerd op de praktijk van BAK. De cursussen worden verzorgd door algemeen & artistiek directeur Maria Hlavajova. In 2022 waren er twee edities van de cursus, die (net als 2021) volledig online plaats hebben gevonden. Dit had als bijkomend voordeel dat *Art as Politics* nu ook toegankelijk was voor internationale deelnemers. In 2023 wordt het programma voortgezet maar in een herziene vorm, om niet alleen te kunnen reageren op actuele kwesties en urgente focuspunten, maar ook nieuwe doelgroepen te kunnen aanspreken.

3. Positionering

3.1. BAKs onderscheidende positie

Door de duale constructie van presentatie-instelling en postacademische instelling neemt BAK een unieke, onderscheidende positie in binnen het Nederlandse landschap van cultuurinstellingen. BAK combineert reflectie, onderzoek naar urgente maatschappelijke thema's en *civic praxis* binnen een transdisciplinaire aanpak die kunst, wetenschap en maatschappelijke actie samenbrengt. Dit uit zich in gelaagde, langlopende onderzoekstrajecten, uitmondend in tentoonstellingen met (internationale) kunstenaars, theoretici, activisten en andere kunstbeoefenaars, conferenties en lezingen, internationaal toonaangevende publicaties, klein- en grootschalige publiekspresentaties, etc. Hiermee draagt BAK bij aan discours en praktijk rondom kunst in de context van een breed scala aan urgenties.

3.2. Participatie en outreach

BAK is een basis waar individuen en communities, van heel verschillende afkomst en aard, elkaar ontmoeten en zich verbinden. BAK zoekt daartoe contact met uiteenlopende groepen die niet automatisch in een kunstinstelling zijn te vinden, maar waarmee BAK gezamenlijk een actieve bijdrage kan leveren aan een betere maatschappij, met en door kunst. Leidend begrip hierbij is de uitspraak van Václav Benda (1978): *“Om de mensen voor je te winnen, moet je hen ontmoeten waar ze zijn.”*

Die ontmoeting vindt dan ook deels plaats door publieksgroepen op te zoeken op de plekken waar ze zich van nature bevinden. Voorbeelden daarvan in 2022 zijn de installatie van het werk *Evil. 16 (Torture.Musik)* van Tony Cokes in Ekko (zie paragraaf 2.1.III), de presentatie van het werk *Ray* van Vibeke Mascini in samenwerking met Museum Catharijneconvent (zie paragraaf 2.1.I) en de Sint Maarten Parade (zie paragraaf 2.1.IV). Mensen die waarschijnlijk uit zichzelf niet zo snel door de deur van de Pauwstraat zouden lopen komen zo in aanraking met kunstwerken van BAK.

Een andere manier waarop BAK de ontmoetingen tot stand wil brengen is het beschikbaar stellen van de middelen van BAK (zoals ruimte, netwerk en kennis) aan bepaalde organisaties en communities die passen bij BAK. Op deze manier kan BAK zelf een vertrouwde plek worden voor een nieuw publiek, omdat de activiteiten waar ze aan hechten daar plaatsvinden. Enkele van deze activiteiten zijn uitgelicht onder paragraaf 2.1.IV.

BAK hanteert een solidariteitsprincipe waardoor iedereen, ongeacht de financiële middelen, de mogelijkheid krijgt om deel te nemen aan het programma van BAK. Omgekeerd wordt

iedereen in de gelegenheid gesteld om bijvoorbeeld toegangskarten ter beschikking te stellen aan deze groep.

3.3. Samenwerkingsverbanden

Samenwerking is een drijvende kracht en cruciale werkvorm binnen alle activiteiten van BAK. Op institutioneel niveau brengt BAK lokale, nationale en internationale instellingen in verbinding om gemeenschappelijk beleid en solidariteit te ontwikkelen. BAKs samenwerkingspartners zijn, inherent aan de praktijk van BAK, niet beperkt tot culturele partners. In de afgelopen jaren is er een uniek netwerk ontstaan met maatschappelijke partners. Dit bestuursverslag is dan ook doordeesemd met samenwerkingsvormen. Enkele aanvullende samenwerkingsverbanden zullen hieronder worden belicht.

I. Lokaal

In Utrecht heeft BAK de rol van een dynamische speler die verschillende sectoren en type instellingen verbindt.

BAK heeft in Utrecht een langdurige relatie met het Centraal Museum, waarmee wordt samengewerkt op het gebied van zichtbaarheid, projecten en de relatie tot de stad Utrecht. Zo was de videoregistratie van het BAK-project *What Is the City But the People?* (met Jeremy Deller, 2018), onderdeel van de tentoonstelling *De Gezonde Stad* in het Centraal Museum in 2022.

Samen met het Centraal Museum initieerde BAK het Hedendaagse Kunstoverleg (HeKO), waarin alle instellingen en organisaties op het gebied van hedendaagse beeldende kunst in Utrecht zijn vertegenwoordigd. In 2022 stond het HeKO onder voorzitterschap van de zakelijk directeur van BAK. Namens het HeKO nam de zakelijk directeur van BAK ook deel aan disciplineoverstijgende koepel- en crisioverleggen van de Gemeente Utrecht. Deze rol in HeKO en koepeloverleg is eind 2022 overgenomen door BAK-medewerker Bart Witte. BAK kan zo actualiteiten die in het veld spelen op de agenda van politiek en andere relevante actoren in de stad krijgen en speelt een bepalende rol in het debat over de culturele infrastructuur en de rol van culturele instellingen in de groeiende stad.

II. Nationaal

BAK was initiatiefnemer voor De Zaak Nu, de belangenvereniging van presentatie-instellingen en postacademische instellingen in Nederland. Zakelijk directeur Eva Postema was hier 2019–2022 ook bestuurslid. Namens De Zaak Nu was zij tevens lid van de landelijke Taskforce Culturele en Creatieve Sector. Algemeen & artistiek directeur Maria Hlavajova geeft geregeld lezingen en presentaties en draagt bij aan paneldiscussies en dergelijke bij uiteenlopende kunstorganisaties en educatieve instellingen in Nederland.

III. Internationaal

BAK heeft een intrinsiek internationaal karakter. De staf heeft wortels in vier continenten. De programmering trekt internationale kunstenaars, studenten en publiek naar Utrecht. Met grootschalige, meerjarige en geïntegreerde projecten als *Former West* (2008–2016) of *Propositions for Non-Fascist Living* (2017–heden) heeft BAK een baanbrekende en leidende rol verworven in het internationale discours op het gebied van hedendaagse kunst. Het postacademische programma, met partners in onder meer Indonesië en Turkije, is divers en internationaal in haar bereik. De publicaties die BAK met onder andere MIT Press uitbrengt zijn internationaal gewild en worden tevens gebruikt als onderwijsmateriaal op kunstacademies en universiteiten. Zodoende is BAK een gewaardeerde en gewilde partner voor het initiëren, ontwikkelen en coproduceren van internationale projecten.

In 2022 was BAK partner in drie Europese samenwerkingsprogramma's die worden gefinancierd uit EU-gelden:

1. FEINART (*The Future of European Independent Art Spaces in a Period of Socially Engaged Art*) is een PhD programma waarin Early Stage Researchers (ESRs) onderzoek doen naar de rol, impact en het distributienetwerk van 'socially engaged art'. Deze samenwerking is van start gegaan in 2020 en wordt gefinancierd via de Marie Skłodowska-Curie grant agreement binnen het Horizon 2020 programma van de EU.

In 2022 hebben drie ESRs hun onderzoeksprogramma bij BAK gerealiseerd, in samenwerking met het BAK curatorial team: Claude Nassar, Fabiola Fiocco, and Jenny Fadranski.

Tevens gaf BAK directeur Maria Hlavajova samen met Jeanne van Heeswijk een bijdrage aan de FEINART Summer School *Re-Imagining Socially Engaged Art Building New Ecologies in a Planetary Crisis* (Zeppelin Universität Friedrichshafen, 23–24 september 2022). Tijdens hun workshop *Instituting Otherwise* werd BAK als best practice behandeld.

2. *City Rights United* is een programma van vijf partners in Italië, Spanje, Zweden en Nederland dat zich richt op basisrechten en toegankelijkheid tot voorzieningen voor ongedocumenteerden. Het wordt gefinancierd door het Europe for Citizens Programme van de EU.

Nadat, vanwege corona, in 2020 en 2021 grotendeels digitaal moest worden samengewerkt, konden in 2022 wel fysieke bijeenkomsten plaatsvinden. Zo namen twee medewerkers van BAK deel aan een workshop van City Rights United in Napels (11–13 februari 2022). Op 12–14 mei 2022 vond in Pakhuis de Zwijger (Amsterdam) en BAK de afrondende City Rights United Conferentie plaats, waar een *Toolkit for Inclusive Cities* werd gepresenteerd: een verzameling innovatieve en creatieve ideeën en praktijken waarmee steden meer inclusief kunnen worden voor ongedocumenteerden. BAK presenteerde hier samen met MKC (Botkyrka, Zweden) het pamflet [Unsolicited Policy Advice](#), over wat culturele organisaties kunnen doen om bij te dragen aan de doelstellingen van *City Rights United*.

3. In de context van het *Istanbul Biennial Production and Research Programme*, dat wordt gefinancierd via de EU-regeling voor Common Cultural Heritage, werkt BAK samen met Istanbul Foundation for Culture and Arts. Tussen maart en mei 2022 gaven Fellows Gayatri Kodikal, Yen Noh en Megan Hoetger en twee BAK medewerkers presentaties aan jonge kunstenaars in Istanboel die deelnemen aan dit programma.

Algemeen & artistiek directeur Maria Hlavajova gaf ook in 2022 (deels online) verschillende lezingen op internationale podia onder andere voor Die Angewandte (Universität für angewandte Kunst, Wenen); VŠVU (academie voor beeldende kunst en ontwerp, Bratislava); CAMPO (het programma *curatorial studies* van de Fondazione Sandretto Re Rebaudengo, Turijn) en Teatr Powszechny, Warschau.

4. Organisatie

BAK hanteert een besturingsmodel met een Bestuur en een Raad van Toezicht. De directie bestond in 2022 uit algemeen & artistiek directeur Maria Hlavajova en zakelijk directeur Eva Postema.

4.1. Team

Op 31 december 2022 werkten er zeventien medewerkers in dienstverband (in totaal 11,6 fte) en vier freelancers (1,79 fte). In 2022 zijn er drie stagiairs werkzaam geweest bij BAK. Een groep van een kleine twintig vrijwilligers en oproepkrachten ondersteunt de organisatie bij de praktische uitvoering van het publieke programma (o.a. hosting en hospitality).

Ook BAK heeft in 2022 gemerkt dat, in het kielzog van de coronapandemie, veel mensen besluiten van baan te veranderen, een wereldwijd fenomeen dat ook wel The Great Reshuffle wordt genoemd.

De samenwerking met een freelance curator die sinds 2019 bij BAK betrokken was, kwam in juni ten einde. Het Hoofd Public Practice nam in september afscheid van BAK en de zakelijk directeur in december, beiden om een nieuwe fase in hun carrière op te zoeken. In december 2022 werd bekend dat Lodewijk Reijs in 2023 start als operationeel manager.

De curator Civic Praxis, voorheen op detacherings- en freelancebasis aan BAK verbonden, kwam in september in dienst. In het najaar werden een assistent curator voor Research en een freelance coördinator voor het programma Ultradependent Public School aangetrokken. Op het gebied van communicatie begonnen begin 2022 twee nieuwe medewerkers bij BAK; in goed overleg werd bij allebei het jaarcontract echter niet verlengd. In 2023 worden nieuwe communicatiemedewerkers voor BAK geworven.

BAK kon in 2022 ook enkele oude bekenden terug verwelkomen in de organisatie. Wietske Maas, die in 2019 afscheid had genomen van BAK, werd begin 2022 aangesteld als Curator Research & Publications. Grace Lostia, onderdeel van BASIC aCTIVIST kITCHEN in 2019–2020, startte in 2022 als coördinator van de keuken binnen het Civic Praxis programma. Bart Witte, die 2017–2019 ook al bij BAK was betrokken, werd zomer 2022 toegevoegd aan het team.

4.2. Huisvesting

Sinds 2017 is BAK gevestigd op de Pauwstraat, in het gebouw waar eerder het gerenommeerde wereldmuziekpodium RASA zat. Het pand is eigendom van de Gemeente Utrecht; BAK is onderhuurder van hoofdhuurder dePlaatsmaker (een organisatie die in Utrecht creatieve werkruimte beheert).

Om het gebouw geschikt te maken voor de programmering van BAK was het noodzakelijk meer licht en lucht in de ruimte te brengen. Daartoe zijn er sinds de verhuizing geleidelijk een aantal aanpassingen gedaan om het pand te transformeren tot een gastvrije, open, multifunctionele ruimte. Het pand is echter nog niet klaar. Er zijn nog verschillende aanpassingen nodig, onder meer ten behoeve van toegankelijkheid en programmering, om bestaande gebreken en onvolkomenheden op te lossen (deels het gevolg van jarenlang achterstallig onderhoud), en om de duurzaamheid te verbeteren.

Eind 2022 is een nieuwe fase in dit traject gestart: de renovatie van de achtergevel. De verbouwing zal naar verwachting van december tot half maart 2023 duren; in deze periode zijn dus geen tentoonstellingen mogelijk. Het auditorium kan wel gebruikt worden, dus op bescheiden schaal kan in deze periode programma plaatsvinden.

In een volgend stadium willen we licht inbrengen in de voorgevel. Hierdoor wordt het auditorium (dat zich achter de voorgevel bevindt) een ruimte die beter past bij de meer diverse programmering van BAK. Het zal letterlijk verlichtend werken tijdens discursieve bijeenkomsten. Daarnaast zal, door de voorgevel open te breken en grote ramen te realiseren, onze organisatie en programmering letterlijk meer zichtbaar worden.

4.3. Codes

I. Governance Code Cultuur

BAK past de principes van de Governance Code Cultuur toe. In overeenstemming met de Code hieronder een toelichting van de toepassing van de verschillende principes van de Code.

- Principe 1 – het realiseren van de maatschappelijke doelstelling
BAK richt zich op actuele kunst die actief bijdraagt aan urgente sociale en ecologische vraagstukken, waarbij wordt samengewerkt met groepen, organisaties, individuen en gemeenschappen uit alle lagen van de samenleving, en er ruimte wordt geboden aan een variëteit aan perspectieven. Binnen het *civic praxis* programma van BAK wordt gewerkt aan een vorm van ‘mede-eigenaarschap’ van belanghebbenden.
- Principe 2 – het toepassen van de principes van de GCC
De zakelijk directeur van BAK nam veelvuldig deel aan de tuinkamersessies van het Platform Governance in Cultuur voor nadere ontwikkeling van kennis en bewustwording over de Code. Regelmatig komt de Code aan de orde bij gesprekken met de Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht- en directiereglementen zijn in 2021 voor het laatst herijkt. Overeenkomstig de Code wordt in het jaarverslag en op de website melding gemaakt van de toepassing van de GCC.
- Principe 3 – integer handelen
Met regelmaat wordt in vergaderingen van de Raad van Toezicht actief aandacht besteed aan mogelijke belangenverstrengeling. Zowel door de RvT als het Bestuur zijn in 2022 geen mogelijke gevallen van ongewenste belangenverstrengeling of tegenstrijdig belang gerapporteerd. Toen de voorzitter van de RvT benaderd werd voor een functie die niet verenigbaar was met haar positie bij BAK heeft zij zich uit de RvT teruggetrokken.
- Principe 4 – rolbewustzijn Bestuurders en toezichthouders
Taken, werkwijze en bevoegdheden van Bestuur/directie en Raad van Toezicht zijn vastgelegd in een directiereglement en een Raad van Toezichtreglement. Het Bestuur voorziet de Raad van Toezicht van de benodigde informatie (ter vergadering en waar nodig tussendoor, telefonisch of per mail).
- Principe 5 – verantwoordelijkheid Bestuur
Het Bestuur draagt de verantwoordelijkheid voor financieel beleid en risicobeheer. Het Bestuur van BAK hecht vanuit haar praktijk een groot belang aan artistieke integriteit en betrokkenheid bij belanghebbenden. De Bestuurders nemen naast hun verantwoordelijkheid voor de Stichting ook een rol op zich binnen de collectieve belangenbehartiging van de cultuursector, door onder meer zitting te nemen in gremia als De Zaak Nu, Taskforce Culturele en Creatieve Sector en HeKO.
- Principe 6 – zorgvuldige omgang mensen en middelen
Het Bestuur van BAK volgt de wet- en regelgeving en heeft risico's en beheersmaatregelen vastgelegd in een risicomatrix die jaarlijks wordt herijkt. Daarnaast zijn risico's vastgelegd in een RI&E die ook periodiek wordt geëvalueerd. BAK volgt de geldende Codes voor de cultuursector. In 2022 is onder meer de BAK gedragscode en de pensioenregeling van medewerkers herijkt en is een Klachtenregeling Ongewenste Omgangsvormen opgesteld. BAK heeft zowel intern (binnen de RvT) als extern (via het onafhankelijke Landelijk Buro Integriteit & Vertrouwenspersoon) vertrouwenspersonen aangesteld.

- Principe 7 – rol RvT

De toezichhoudende taak betreft vooral de financiële huishouding, de manier waarop BAK omgaat met werknemers en de manieren waarop BAK garant staat voor wat ze doet. Op het gebied van strategische keuzes, de relatie met verschillende stakeholders en de ontwikkelingen rondom het pand is de RvT vooral adviserend.

Ten behoeve van het financiële toezicht kent de RvT een audit commissie (bestaande uit Saskia Mangoendinomo en Martyn Top). De accountant heeft zijn bevindingen over de jaarverslaglegging 2021 ter vergadering met de RvT besproken, voorafgaande aan de vaststelling ervan door de RvT.

- Principe 8 – samenstelling RvT

De Raad van Toezicht hanteert een profielmatrix ten behoeve van een goede vertegenwoordiging van de voor de organisatie benodigde expertisegebieden (zoals artistiek-inhoudelijk, financieel, juridisch, fondsenwerving, internationaal netwerk). Statutair zijn de zittingstermijnen voor toezichthouders bij BAK vastgesteld op maximaal drie termijnen van drie jaar. De Raad van Toezicht heeft besloten deze termijnen aan te houden, hetgeen niet exact overeenkomt met de in de GCC genoemde twee keer vier jaar. Een maximale termijn van 3x3 jaar wijkt in de ogen van de RvT niet significant af van de 2x4 jaar, maar heeft als voordeel dat er meer formele evaluatiemomenten zijn voor toezichthouders, en betere mogelijkheden om op urgenties in te spelen. Tevens wordt een verbintenis van vier jaar als te lang ervaren en daarmee als mogelijke drempel voor het vinden van nieuwe leden. Het rooster van aftreden is op de website geplaatst. De RvT is onbezoldigd en ontvangt alleen een niet bovenmatig vacatiegeld.

II. Code Diversiteit & Inclusie

BAK beschouwt diversiteit, zowel als onderwerp als in de praktijk, als noodzakelijk en intrinsiek verweven in het DNA van BAK. In het totaal aan activiteiten, samenwerkingspartners, het publiek en de organisatie voldoet BAK dan ook aan de Code Diversiteit & Inclusie. Dit geldt voor leeftijd, gender, etniciteit, sociaal-economische achtergrond en nationaliteit van bezoekers, samenwerkingspartners, organisatie en andere belanghebbenden.

BAK verhoudt zich permanent tot een internationale context, met overeenkomstig uiteenlopend discours over diversiteit en inclusie. In aansluiting op dit internationale werkveld zijn de medewerkers van BAK afkomstig uit vier verschillende continenten.

BAK wil als inclusieve organisatie, naast de vier P's van de Code (personeel, programma, publiek en partners), ook de bedrijfsvoering betrekken bij het streven naar inclusie. Toegankelijkheid van culturele instellingen wordt immers ook bepaald door financiële mogelijkheden. BAK doet dat bijvoorbeeld door solidariteitsprincipes te hanteren voor toegang en verhuur, in overeenstemming met de maatschappelijke focus van BAK en haar aandacht voor de precare klasse als doelgroep en belanghebbende.

III. Fair Practice Code en goed werkgeverschap

Een eerlijke beloning van iedereen die werkzaamheden voor BAK verricht, raakt aan de kern van de organisatie. BAK kiest er dan ook zoveel mogelijk voor een dienstverband aan te gaan met medewerkers, en de freelance-verbindingen te beperken.

Voor de beloning van medewerkers wordt de Richtlijn Functie- en Loonbouw presentatie-instellingen aangehouden, opgesteld door De Zaak Nu. Eind 2022 heeft BAK, gezien de gestegen inflatie, besloten voor de indexering voor 2023 een hoger percentage aan te houden dan deze Richtlijn voorschrijft. Naast de beloning van personeel zijn ook randvoorwaarden als reis- en onkostenvergoeding, pensioenregeling, opleiding en training (zowel collectief als individueel) geregeld; in 2022 is een verbetering van de pensioenregeling gerealiseerd.

De Richtlijn Kunstenaarshonoraria van BKNL (2017) wordt nageleefd. Deze voorziet echter alleen in bijdragen aan tentoonstellingen. BAK heeft aan BKNL een voorstel gedaan om de richtlijn uit te breiden naar kunstenaarsbijdragen in de vorm van bijvoorbeeld lezingen, performances of panelgesprekken. In afwachting van een herziene richtlijn (verwacht in 2023) hanteert BAK een eigen richtlijn voor vergoedingen van bijdragen voor andersoortige programma's die is afgeleid van de Richtlijn Kunstenaarshonoraria.

De postacademische Fellows ontvangen een maandelijks stipendium, afgestemd op wat in de sector gebruikelijk is, en voor de verschillende landen in overeenstemming met de lokale levensstandaard (zoals vastgesteld op voorspraak van de lokale partnerorganisaties).

Behalve primaire arbeidsvoorwaarden, zoals vastgelegd in de verschillende richtlijnen, wil BAK zijn medewerkers ook goede secundaire arbeidsvoorwaarden verschaffen. Zo werd een gezamenlijk bezoek van het team aan Documenta 15 in Kassel georganiseerd in augustus 2022, om de organisatie te voeden met een breed begrip van het daar gevoerde discours. We bieden verschillende trainingen aan BAK-medewerkers aan om zich te kunnen blijven ontwikkelen, van BHV tot projectmanagement.

In het licht van de aandacht voor een veilige werkomgeving is in 2022 de gedragscode herijkt en is een Klachtenregeling Ongewenste Omgangsvormen opgesteld. Binnen de RvT zijn Martyn Top en Saskia Mangoendinomo aangesteld als vertrouwenspersonen voor de medewerkers. Daarnaast is via het Landelijk Buro Integriteit & Vertrouwenspersoon sinds medio 2022 een onafhankelijke externe vertrouwenspersoon beschikbaar. Twee BAK-medewerkers hebben bovendien een training Fair Care gevolgd. Deze training is opgezet vanuit De Zaak Nu en richt zich op gespreksvoering, herkennen van signalen en borgen van het gedragsprotocol binnen culturele instellingen, zodat de *Fair Care* binnen de Fair Practice Code handen en voeten krijgt.

Zowel de Raad voor Cultuur als de cultuurnotacommissie van de gemeente Utrecht noemt BAK in de respectievelijke adviezen als voorbeeldstellend op het gebied van Fair Practice.

5. Realisatie prestaties

BAK maakt zich er hard voor om haar gerealiseerde prestaties niet af te meten aan simpelweg kwantitatieve resultaten: ze is van mening dat dit een ernstige reductie is van de werkelijkheid waar BAK zich in begeeft. BAK zet zich juist in voor een engagement dat verder gaat dan alleen passieve receptie van kunst. De intensiteit van de confrontatie tussen kunstwerk en besouwer, of kunstenaar en participant, neemt dusdanig verschillende vormen aan dat het simpelweg onder elkaar zetten van bezoekcijfers geen recht doet aan de artistieke praktijk van BAK. Een terloopse blik op een kunstwerk in de openbare ruimte is immers niet dezelfde ervaring als een diepgaande uitwisseling van opvattingen en overwegingen tijdens een seminar. Langzamerhand wordt deze opvatting over de beperkingen van kwantitatieve prestatierasters breder gedeeld. Momenteel werkt de Auditdienst Rijk samen met het ministerie van OCW aan ideeën voor een vorm van monitoren en verantwoorden waarin meer aandacht is voor de maatschappelijke waarde van cultuur; BAK-directeur Maria Hlavajova is een van de partijen die hiervoor wordt geconsulteerd. Dat gezegd hebbende, een kwantitatieve weergave van de prestaties is op dit moment simpelweg een verplicht onderdeel van het jaarwerk.

BAK realiseerde in 2022 zeven presentaties en 96 overige activiteiten, waarvan er 24 online plaatsvonden. Er waren 34 schoolgebonden activiteiten, op twee na allemaal op een fysieke locatie. Daarmee heeft BAK 539 scholieren en studenten bereikt.

BAK heeft hiermee in 2022 in totaal 40.380 bezoekers bereikt. Dit resultaat is mede te danken aan programmering buiten het eigen pand (zie ook 2.1.III en IV). In 2022 is er slechts beperkt

ingezet op online-programmering. Internationale programmering was door o.a. reisbeperkingen nog niet echt mogelijk in 2022.

In 2022 hebben 18 Fellows het postacademische programma afgerond waar zij in 2021 aan begonnen. In 2023/2024 zullen tenminste nog 22 Fellows deelnemen aan het programma.

Wat betreft het publiek is duidelijk dat publieksstromen en -voorkeuren in een post-pandemische wereld zijn veranderd, naar verwachting met structurele gevolgen. Ook voor BAK is 2022 onmiskenbaar een lastig jaar geweest. BAK zal zich blijven inzetten om de impact van haar werk voor het Utrechtse, Nederlandse en internationale kunstpubliek te versterken.

6. Financiën

De basis van de financiering van het programma in 2022 is de bijdrage van het Ministerie van OCW in het kader van de Basisinfrastructuur 2021–2024 en de meerjarige ondersteuning door de Gemeente Utrecht.

In de periode 2021–2024 ontvangt BAK van zowel het Ministerie van OCW als van de Gemeente Utrecht een meerjarige subsidie. In 2022 heeft de Gemeente Utrecht € 558.052 bijgedragen, het Ministerie van OCW draagt € 1.131.679 bij. De bijdrage van OCW is verdeeld in een bedrag van €865.434 voor de presentatie-instelling en € 266.245 voor het postacademische programma. Het totaal aan structurele subsidies komt daarmee uit op een bedrag van € 1.689.731.

Naast de structurele subsidie heeft BAK, vanwege de beperkingen die golden van november 2021 tot voorjaar 2022, een aanvullende bijdrage van € 54.200 ontvangen uit het coronasteunpakket van het Ministerie van OCW.

BAK verkeert in de gelukkige omstandigheid dat er geen acute financiële problemen zijn ontstaan door de crisis. Hierbij is de coulance van de verschillende overheden (Ministerie van OCW en de Gemeente Utrecht) en de private fondsen van groot belang geweest. BAK heeft naast de bijdrage uit het coronasteunpakket van het ministerie geen gebruik hoeven maken van andere steunmaatregelen.

I. Exploitatieresultaat en reserves

2022 werd afgesloten met een positief exploitatieresultaat van € 278.075 voor resultaatverdeling. Er wordt een bedrag van € 20.950 gedoteerd naar het bestemmingsfonds van de Gemeente Utrecht (volgens de hiervoor geldende rekenmethode) en een bedrag van € 48.091 gedoteerd naar de algemene reserve.

Omdat de beperking van activiteiten in 2021 en 2022 wordt gecompenseerd met een hogere intensiteit in 2023 en 2024 is een deel van het exploitatieresultaat in enkele bestemmingsreserves ondergebracht:

- Postacademisch programma: dotatie € 33.600,-. Door de vertragingen bij het Fellowship 2021/2022 (o.a. Covid) zijn de voorbereidingskosten voor de editie 2023/2024 verschoven van eind 2022 naar eerste helft 2023. Daarnaast worden voor editie 2023/2024 hogere kosten verwacht dan voor 2021/2022, vanwege een hoger aantal Fellows, en de start van een extra cel in Curaçao.
- Programma publieksbereik: dotatie € 85.434. Ook in 2022 kon een deel van het publieksprogramma niet worden uitgevoerd zoals gepland vanwege beperkende maatregelen en hiermee samenhangend publieksgedrag. De hieraan gealloceerde middelen die nog niet zijn besteed, worden gereserveerd om in 2023 en 2024 in te zetten.

- *Prospections*: geen nadere dotatie. Het deel van de RAOCCC gelden dat al eerder werd gereserveerd voor *Prospections* (het online platform van BAK) wordt besteed aan opdrachten voor bijdragen van kunstenaars, schrijvers en redactie.
- Publiek programma: dotatie € 28.000. Ook in 2022 kon niet al het programma worden uitgevoerd zoals gepland. Deze middelen worden gereserveerd om de komende jaren programma mee te maken.
- Young Fellowship: dotatie € 15.000. Zoals gepland wordt in 2021 en 2022 een reserve gevormd om het Young Fellowship in 2023 en 2024 te starten.
- Project Marion von Osten: geen nadere dotatie. Het was de bedoeling om met een Duitse partner een programma te maken rondom het werk van kunstenaar Marion von Osten. Door de Covid-maatregelen is dit nog niet opgestart. De in 2021 gevormde bestemmingsreserve blijft hiertoe bestaan.
- De bestemmingsreserve RAOCCC blijft staan en zal de komende jaren vrijvallen.
- Website: dotatie € 20.000. De herstructurering van de BAK website heeft vertraging opgelopen. Uitvoering (en besteding) wordt in de eerste helft van 2023 verwacht.
- Publication: dotatie € 27.000. De BAK publicatie *BASICS04, Fragments of Repair*, was oorspronkelijk voorzien om eind 2022 te verschijnen. Dit is verschoven naar voorjaar 2023, met bijbehorende besteding van de bestemmingsreserve.

II. Risicomanagement

BAK heeft een risicomatrix opgesteld waarin de belangrijkste risico's, beheersmaatregelen en verantwoordelijkheden zijn vastgesteld. Deze wordt regelmatig bijgewerkt en besproken in de vergadering van de Raad van Toezicht. De accountant voert jaarlijks tweemaal een controle uit: in het najaar een interimcontrole die ingaat op processen en procedures en in het voorjaar het jaarwerk. BAK heeft regelmatig mondeling en schriftelijk overleg met de belangrijkste subsidiegevers: het ministerie van OCW en de Gemeente Utrecht.

Hedendaagse beeldende kunst heeft in het algemeen een precaire positie in het culturele veld. Een belangrijk risico voor BAK is daarmee de afhankelijkheid van het subsidiestelsel en het politieke klimaat. De praktijk in de afgelopen decennia heeft geleerd dat de subsidies voor presentatie-instellingen kunnen fluctueren, in vorm en omvang. Er zijn bovendien meer positief beoordeelde presentatie-instellingen dan plekken in de basisinfrastructuur. De financiële toekomst van BAK voorbij de huidige subsidie-periode is dan ook ongewis. Er zit daardoor een spanning tussen enerzijds de wens medewerkers in dienst te willen nemen en anderzijds de noodzaak uitgaven aan te kunnen passen op veranderende inkomstenstromen.

De afhankelijkheid van subsidies is niet eenvoudig te veranderen voor het deel van de sector dat zich niet begeeft in de wereld van de kunstmarkt en waar BAK een leidende positie inneemt. De pandemie heeft ons bovendien geleerd hoe kwetsbaar organisaties blijken wanneer marktinkomsten plotseling verdwijnen. Door in gesprek te blijven met subsidiegevers en de belangen onder de aandacht te brengen, de financieringsmix uit te breiden met andere bronnen en verplichtingen zoveel mogelijk gelijk te laten lopen met subsidieperiodes wordt dit risico zoveel mogelijk beheerst.

Ultimo 2022 is de solvabiliteit 0,85 en de *current ratio* boven de 20. Het weerstandsvermogen bedraagt circa 16% van de totale lasten en voldoet daarmee aan de zogenaamde haringmaat.

Behalve financiële risico's speelt voor een organisatie als BAK ook kennis een belangrijke rol. Een organisatie bestaat uiteindelijk uit mensen, en een periode met personele wijzigingen (zie ook paragraaf 4.1) leidt onmiskenbaar tot een verlies van kennis, expertise en organisatorisch geheugen. Vastleggen van processen en overdraagbaarheid van informatie zijn daardoor eens te meer belangrijke aandachtspunten voor de organisatie, waar extra in geïnvesteerd moet worden.

III. Samenvatting begroting 2023

Eind 2022 is een voorlopige begroting vastgelegd door de RvT. Deze is gemaakt voordat de precieze jaarcijfers over 2022 bekend waren. Er is een beoogd negatief exploitatieresultaat dat zal worden opgevangen vanuit de bestemmingsreserves. In het eerste kwartaal van 2023 worden aanvullende plannen ontwikkeld om de besteding van bestemmingsreserves nader vorm te geven.

Inkomsten

Directe en indirecte opbrengsten	€ 79.500
Subsidie OCW (<i>inclusief schatting indexatie</i>)	€ 880.433 (presentatie-instelling)
	€ 266.245 (postacademisch)
Subsidie Gemeente Utrecht	€ 558.047

Totaal inkomsten € **1.784.225**

Uitgaven

Beheerslasten personeel	€ 182.000
Beheerslasten materieel	€ 334.500
Totaal beheerslasten	€ 516.500
Activiteitenlasten personeel	€ 683.860
Activiteitenlasten materieel	€ 767.000
Totaal activiteitenlasten	€ 1.450.860

Totaal uitgaven € **1.967.360**

Resultaat € -183.135

Maria Hlavajova
Algemeen & artistiek directeur-bestuurder

7. Verslag Raad van Toezicht

Wij kijken terug op een jaar waarin de Covid-19 regels werden afgebouwd en de gebruikelijke gang van zaken kon worden opgepakt. Zoals in alle organisaties en instellingen is dit minder vanzelfsprekend gebleken dan gedacht. Enerzijds heeft de pandemie een diepe impact gehad en sporen achtergelaten. Er moest schroom overwonnen worden om weer ‘gewoon’ bij elkaar te komen en vermoeidheid (duur van de pandemie, online werken, onzekerheid) speelde parten. Anderzijds zijn er ook positieve effecten, namelijk de grotere vanzelfsprekendheid om online bijeenkomsten, workshops en presentaties te organiseren, die het voordeel hebben van een veel groter bereik, dus democratischer, geen reizen – dus geen kosten en geen belasting van het milieu –, een andere manier van *met elkaar zijn*, alsmede de vestiging van een online onderzoekswerkgroep naast de fysieke in Nederland (BAK), Istanboel en Jakarta. Deze hybride werkvorm zal dan ook gecontinueerd worden. Ook in deze zin zet BAK het ‘making things happen’ succesvol voort.

Het weer opstarten na de aflopen van de pandemie is door BAK goed opgevangen en met hernieuwd elan is BAK weer van start gegaan. Dit hernieuwde elan kreeg een tweede aanzet toen door het vertrek van de zakelijk directeur, die haar baan bij BAK uiteindelijk verruilde voor een bij het Mondriaan Fonds, de discussie is geëntameerd of de directievorm van een tweekoppig Bestuur (een algemeen & artistiek en een zakelijk directeur) de beste organisatievorm voor BAK betekent en of we niet in een nieuwe fase zijn beland waarin bijvoorbeeld een directeur en een MT – met meer vertegenwoordiging uit de diverse geledingen van BAK – een betere vorm zou zijn. Dit idee is door BAK en het RvT opgepakt en wordt momenteel in onderling overleg met de leden van BAK verder uitgewerkt. Er zijn diverse overleggen geweest en een teambuilding-dag in oktober 2022 met de medewerkers van BAK en de RvT.

Ook in de samenstelling van RvT zijn veranderingen opgetreden: een lid is vanwege persoonlijke omstandigheden in november teruggetreden en de voorzitter aan het einde van jaar vanwege haar benoeming tot lid van de Raad voor Cultuur. Ondergetekende is interim voorzitter, op termijn wordt een opvolger gezocht. Ook is in discussies in de RvT onderling, alsmede met de directie de wens uitgesproken tot een versteviging van de RvT met een lid uit de jonge generatie die de BAK-community weerspiegelt in termen van inclusiviteit en diversiteit. Daar wordt in de advertentie voor nieuwe leden voor de RvT, die in maart 2023 is gepubliceerd, expliciet naar verwezen.

- Vergaderingen

De RvT is in 2022 vier keer bijeengekomen en heeft tussentijds meermaals overlegd vanwege de ontstane situatie door het voorgenomen vertrek van de zakelijk directeur. De belangrijkste onderwerpen die in deze vergaderingen zijn besproken, behelsden de algemene gang van zaken en welzijn van de organisatie, sociale veiligheid, personele zaken, financiën, programmering en uitvoering, pensioenzaken, de verbouwing/renovatie alsmede de plannen voor de nieuwe financieringsperiode 2025–2028.

De jaarlijkse zelfevaluatie van de raad heeft plaatsgevonden in de vorm van een gefaseerd proces van gesprekken. Hierin is onder andere gesproken over de toekomstige bestuursstructuur van BAK en de vorming van een Interim Executive Team in afwachting hiervan, het zoeken naar een interim (financieel) manager, de stand van zaken betreffende de medewerkers van BAK in de veranderde situatie, het functioneren van de RvT en de programmering en uitvoering van het programma. Voor de toekomstige organisatiestructuur wordt in 2023 mogelijk externe begeleiding gezocht.

De toezichthoudende taak betreft vooral het functioneren en het beleid van het Bestuur en van de RvT zelf, toezicht op belangenverstrengeling en risicobeheersing, het algemene welzijn van de organisatie en haar medewerkers.

- **Risico's**

Elke door de overheid gefinancierde instelling heeft als risico het wegvallen van subsidie, maar binnen de vierjarentermijn van de BIS is subsidie voor BAK voor de lopende termijn zeker gesteld. Een ander punt van aandacht is altijd de sterkte van het team. In het afgelopen jaar kon de artistiek directeur vanwege omstandigheden niet volledig werken, maar is gebleken dat de voortgang ook in deze periode inhoudelijk en organisatorisch solide bleef, vooral ook door een sterk team. Gezien de bijzondere praktijk van BAK en de unieke kennis die is opgebouwd in de organisatie blijft de slanke top een extra aandachtspunt. Hierboven werd al vermeld dat gekeken wordt naar een mogelijk andere bestuurlijke organisatievorm.

De staat van het gebouw is een kwestie die al een tijdje speelt. De raad kan in het verbouwingstraject slechts een vinger aan de pols houden en advies geven. Van december 2022 tot en met maart 2023 is een volgende grote aanpassing ondernomen en deze verloopt voorspoedig.

- **De Raad van Toezicht als werkgever**

Als werkgever dient de RvT als sparringpartner en houdt hij toezicht op het functioneren van het Bestuur. De RvT past de principes van de Governance Code Cultuur toe met betrekking tot het evalueren van zijn functioneren, aandacht voor de samenstelling van de RvT met nu een duidelijke wens voor een nieuw lid met een ander dan de aanwezige profielen (inzake leeftijd, inclusiviteit en diversiteit) en de samenstelling van de directie en organisatievorm (zie hierboven). Twee leden van de RvT zijn vertrouwenspersoon en er is een Klachtenregeling Ongewenste Omgangsvormen.

- **Belangenverstrengeling**

Eventuele belangenverstrengeling is een punt van orde voor ieder lid van de RvT en staat op de agenda van de RvT/directievergaderingen. Nevenfuncties van de RvT en de directie worden tijdens de vergaderingen voorgelegd, besproken en al dan niet toegestaan. In 2022 zijn geen gevallen van belangenverstrengeling ter tafel gebracht. De voorzitter van de RvT heeft zich onmiddellijk uit de raad teruggetrokken toen zij benaderd werd voor een conflicterende functie.

- **Vergoedingsregels Raad van Toezicht**

De leden van de RvT zijn onbezoldigd en ontvangen alleen een niet bovenmatig vacatiegeld per bijgewoonde vergadering. In 2022 is dat € 300,- voor de voorzitter en € 225,- voor de andere leden van de RvT. Deze bedragen worden voor 2023 ongewijzigd gehandhaafd. Op individuele basis hebben leden van de RvT de mogelijkheid om af te zien van deze vergoeding; een aantal leden heeft dat ook gedaan.

Namens de Raad van Toezicht

Kitty Zijlmans,
Waarnemend voorzitter

Bijlage 1: Nevenfuncties

Bestuur:

M. Hlavajova

Algemeen & artistiek directeur (aanstelling sinds 2000, Bestuurder sinds 2014)

Nevenfuncties:

- Lid Raad van Advies Piotr Piotrowski Center for Research on East-Central European Art (2017–heden)
- Lid Raad van Advies Bergen Assembly (2012–heden)
- Lid Raad van Toezicht Academy of Fine Arts, Prague (2021–heden)

E.S. Postema

zakelijk directeur (aanstelling sinds maart 2018, uit dienst december 2022)

Nevenfuncties:

- Bestuurslid Stichting Cappella Amsterdam (2018–heden)
- Penningmeester Bestuur Stichting Pynarello (2018–heden)
- Bestuurslid De Zaak Nu (2019–2022)
- Penningmeester Ouderfonds Daltonschool Pieterskerkhof (april 2021–heden)

Raad van Toezicht

N.L. Jouwe (Voorzitter). Aangetreden november 2018, afgetreden december 2022

Nevenfuncties:

- Voorzitter Stichting Mama Cash (2018–heden)
- Bestuurslid Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde (2013–2022)

C. J. M. Zijlmans (vice-voorzitter; waarnemend voorzitter sinds december 2022). Aangetreden december 2015, einde derde termijn december 2024

Nevenfuncties:

- Voorzitter Bestuur Hulsewé-Wazniewski Stichting (2016–heden)
- Lid Raad van Toezicht Bonnefantenmuseum, Maastricht (2015–2022)
- Lid Commissie Collectie Nederland, Raad voor Cultuur (2020–2022)

S.G.S. Mangoendinomo (auditcommissie). Aangetreden januari 2020, einde eerste termijn januari 2023

Geen relevante nevenfuncties

M.S.J. Top (auditcommissie). Aangetreden januari 2018, einde tweede termijn januari 2023

Nevenfuncties:

- Lid Raad van Commissarissen Innova GGZ (2020–heden)

F. W. A. Korsten. Aangetreden november 2017, afgetreden december 2022

Geen relevante nevenfuncties

K.E. Watson. Aangetreden september 2019, einde tweede termijn september 2025

Nevenfuncties:

- Bestuurslid Lutfia Rabbani Foundation, Den Haag (2019–heden)
- Cultural Leader in Residence, Cultural Leadership Research Master Programme, Universiteit Groningen (2017–heden)

Jaarrekening

Balans per 31 december 2022
(na voorstel resultaatbestemming)

	31-12-2022 €	31-12-2021 €
ACTIVA		
Vaste activa		
I Materiële vaste activa	14.722	19.453
Totale vaste activa	<u>14.722</u>	<u>19.453</u>
Vlottende activa		
II Vorderingen	78.847	72.876
III Liquide middelen	1.075.152	802.896
Totale vlottende activa	<u>1.153.999</u>	<u>875.772</u>
TOTALE ACTIVA	<u><u>1.168.721</u></u>	<u><u>895.225</u></u>
	31-12-2022 €	31-12-2021 €
PASSIVA		
Eigen vermogen		
IV Algemene reserve	253.060	204.970
V Bestemmingsreserves	713.437	504.403
VI Bestemmingsfonds gemeente Utrecht - Cultuurnota 2021-2024	23.028	2.078
Totaal eigen vermogen	<u>989.525</u>	<u>711.451</u>
Voorzieningen		
VII Voorziening groot onderhoud	23.351	20.207
Totale voorzieningen	<u>23.351</u>	<u>20.207</u>
Langlopende schulden		
VIII Langlopende schulden	23.876	30.655
Totale langlopende schulden	<u>23.876</u>	<u>30.655</u>
Kortlopende schulden		
IX Crediteuren	5.809	86
X Overige te betalen en vooruitontvangen bedragen	126.160	132.826
Totale kortlopende schulden	<u>131.969</u>	<u>132.912</u>
TOTALE PASSIVA	<u><u>1.168.721</u></u>	<u><u>895.225</u></u>

Categoriale exploitatierekening over 2022

		2022	begroting	2021
		€	2022	€
BATEN				
Eigen inkomsten				
Publieksinkomsten binnenland:	1)	22.425	25.000	28.614
<i>Kaartverkoop</i>		5.877	5.000	3.598
<i>Overige publieksinkomsten</i>		16.548	20.000	25.016
Publieksinkomsten buitenland	2)	-	-	-
Totaal Publieksinkomsten		<u>22.425</u>	<u>25.000</u>	<u>28.614</u>
Vergoedingen coproducent	3)	3.200	-	-
Overige directe inkomsten	4)	36.683	9.000	24.106
Totaal overige directe inkomsten		<u>39.883</u>	<u>9.000</u>	<u>24.106</u>
Totaal Directe inkomsten		<u>62.308</u>	<u>34.000</u>	<u>52.720</u>
Indirecte inkomsten	5)	23.413	24.000	10.518
Bijdragen uit Private middelen:				
<i>Van private fondsen</i>	6)	6.637	150.000	104.000
Totale bijdragen uit private middelen		<u>6.637</u>	<u>150.000</u>	<u>104.000</u>
Totaal eigen inkomsten		<u>92.358</u>	<u>208.000</u>	<u>167.238</u>
Subsidies				
Totaal structureel OCW	7)	1.131.679	1.069.111	1.091.181
<i>Waarvan presentatie-instelling</i>		865.434		834.463
<i>Waarvan postacademische instelling</i>		266.245		256.718
Totaal structureel Gemeente	8)	558.052	540.225	540.225
Totale structurele subsidies		<u>1.689.731</u>	<u>1.609.336</u>	<u>1.631.406</u>
Incidentele publieke subsidies	9)	56.979	57.900	90.279
Totaal subsidies		<u>1.746.710</u>	<u>1.667.236</u>	<u>1.721.685</u>
TOTALE BATEN		<u>1.839.068</u>	<u>1.875.236</u>	<u>1.888.923</u>

Categoriale exploitatierekening over 2022

		2022	begroting	2021
		€	2022	€
			€	€
LASTEN				
Beheerlasten materieel	10)	169.642	156.173	162.390
Beheerlasten personeel	11)	211.036	199.432	200.193
Beheerlasten totaal		380.678	355.605	362.583
Activiteitenlasten materieel	12)	559.343	906.431	551.903
Activiteitenlasten personeel	13)	616.728	613.200	529.868
Activiteitenlasten totaal		1.176.071	1.519.631	1.081.771
TOTALE LASTEN		1.556.749	1.875.236	1.444.354
Saldo uit gewone bedrijfsvoering		282.319	-	444.569
Saldo rentebaten / -lasten	14)	-4.244	-	-3.303
EXPLOITATIERESULTAAT		278.075	-	441.266
RESULTAATBESTEMMING				
Algemene reserve		48.091		5.188
Bestemmingsfonds gem. Utrecht 2021-2024		20.950		2.078
Bestemmingsreserve Postacademisch programma		33.600		117.000
Bestemmingsreserve Publieksbereik		85.434		137.000
Bestemmingsreserve Prospections		-		65.000
Bestemmingsreserve Publiek Programma algemeen >3 jaar		28.000		90.000
Bestemmingsreserve Young Fellowship		15.000		15.000
Bestemmingsreserve Project M. van Osten		-		10.000
Bestemmingsreserve Website		20.000		-
Bestemmingsreserve Publication		27.000		-
Exploitatieresultaat		278.075		441.266
WERKZAME PERSONEN				
		2022		2021
	aantal	bedrag	aantal	bedrag
	pers.		pers.	
Uren werkweek fte	aantal		aantal	
	fte/ uur		fte/ uur	
In vaste dienst (onbepaalde tijd)	10	€ 395.273	9	€ 416.140
In tijdelijke dienst (bepaalde tijd)	16	€ 306.673	8	€ 148.992
Ingehuurde zelfstandigen/ freelancers	18	€ 150.652	17	€ 191.611
Overige werkzame personen	1	€ 12.537	1	€ 6.060
Stagiair(e)s	3	€ 3.158	2	€ 2.022
Vrijwilligers	16		17	

Grondslagen van de financiële verslaggeving

Algemene Grondslagen

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving 640 en de bepalingen in de Wet Normering Topinkomens voor zover deze niet afwijken van de aanwijzingen in het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024 van het Ministerie OCW en het Handboek verantwoordings- en accountantsprotocol van de Gemeente Utrecht.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

De waardering van activa en passiva geschiedt, voor zover niet anders is vermeld, tegen nominale waarden.

Materiele vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs minus eventueel verkregen (investerings)subsidies, onder aftrek van de jaarlijkse afschrijvingen, welke worden berekend op basis van de geschatte economische levensduur of duur van het verwachte nut

Vorderingen

Voor zover nodig worden vorderingen verminderd met noodzakelijk geachte voorzieningen wegens oninbaarheid.

Liquide middelen

De betalingsmiddelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien niet anders vermeld, staan deze ter vrije beschikking.

Bestemmingsreserves en -fondsen

Indien aan een deel van het eigen vermogen een beperkte bestedingsmogelijkheid is gegeven door het bestuur, is er sprake van een bestemmingsreserve. Indien dit door derden is gedaan is er sprake van een bestemmingsfonds.

Voorziening groot onderhoud

Voor uitgaven voor groot onderhoud van gebouwen wordt een voorziening gevormd om deze lasten gelijkmatig te verdelen over een aantal boekjaren. De toevoegingen aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud verloopt.

De overige voorzieningen worden opgenomen tegen nominale waarde van de voor de afwikkeling van de voorziening naar verwachting noodzakelijke uitgaven.

Langlopende schulden

Van subsidiënten ontvangen bijdragen ten behoeve van het doen van investeringen worden onder de langlopende schulden als overlopende passiva verantwoord en jaarlijks als bate in de resultatenrekening opgenomen, volgens de afschrijvingstermijn van de betreffende investering.

Vooruit ontvangen projectsubsidies

Het per balansdatum nog niet besteed deel van een projectsubsidie wordt op de balans opgenomen als vooruit ontvangen subsidie onder de kortlopende schulden.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden betreffen de schulden met een looptijd korter dan één jaar. Deze worden bij eerste verwerking opgenomen tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Meerjarige projectsubsidies

Subsidies ten behoeven van projecten die over meerdere jaren lopen, worden in het jaar van toekenning van de subsidie geboekt als inkomsten. De verplichtingen voor een komend boekjaar die uit deze subsidie voortvloeien worden opgenomen als lasten onder het kopje verplichtingen uit 2022 n.a.v. toegezegde projectsubsidies. Het per balansdatum nog niet bestede deel van de subsidie wordt op de balans opgenomen als vooruit ontvangen projectsubsidie (zie ook: vooruit ontvangen projectsubsidies).

Vergoeding coproducten

De investeringen van coproducten in projecten die door BAK geïnitieerd zijn, worden als baten opgenomen onder het kopje vergoedingen van coproducten.

Verantwoording beheerslasten/activiteitenlasten

Onder de beheerslasten worden die kosten meegenomen welke nodig zijn voor de basis-voorziening van de organisatie. Hieronder vallen de personeelslasten van de directie, administratie, office management, gebouwbeheer, een deel van de huisvestings- en de bureaustkosten. Overige kosten worden meegenomen onder de activiteitenlasten.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op materiële vaste activa worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de verschillende activa, rekening houdend met de verwachte levensduur of duur van het verwachte nut.

Toelichting op de balans per 31 december 2022

	31-12-2022 €	31-12-2021 €
ACTIVA		
I Materiële vaste activa		
Stand per 1 januari		
Aanschaffingswaarde	59.235	62.893
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-39.782</u>	<u>-38.113</u>
Boekwaarde per 1 januari	<u>19.453</u>	<u>24.780</u>
Mutaties		
Investerings	1.557	2.415
Desinvesterings aanschafwaarde	-	-6.073
Afschrijvingen	-6.288	-7.742
Desinvesterings cumulatieve afschrijvingen	<u>-</u>	<u>6.073</u>
Saldo mutaties	<u>-4.731</u>	<u>-5.327</u>
Stand per 31 december		
Aanschaffingswaarde	60.792	59.235
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-46.070</u>	<u>-39.782</u>
Boekwaarde per 31 december	<u>14.722</u>	<u>19.453</u>
Afschrijvingspercentages	<u>20%</u>	
De verzekerde som van de inventaris bedraagt per 31 dec:	150.000	150.000
II Vorderingen		
Debiteuren	1.550	4.566
Nog te ontvangen subsidies en bijdragen	29.648	40.011
Overige vorderingen en overlopende activa	<u>47.649</u>	<u>28.299</u>
	<u>78.847</u>	<u>72.876</u>
Debiteuren		
Debiteuren	<u>1.550</u>	<u>4.566</u>
	<u>1.550</u>	<u>4.566</u>
Nog te ontvangen subsidies en bijdragen		
Gemeente Utrecht t.b.v. activiteitenplan huidig boekjaar	27.011	27.011
PICE	2.637	-
Prins Bernhard Cultuurfonds	-	8.000
Elise Mathilde	<u>-</u>	<u>5.000</u>
	<u>29.648</u>	<u>40.011</u>
Overige vorderingen en overlopende activa		
Omzetbelasting	7.235	12.663
Borgsommen	220	220
Ziekengeldverzekering	-	610
Vooruitbetaalde bedragen	33.249	14.650
Nog te ontvangen bedragen	<u>6.945</u>	<u>156</u>
	<u>47.649</u>	<u>28.299</u>

Toelichting op de balans per 31 december 2022

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
III Liquide middelen		
Kas	103	103
Paypal	616	1.620
ING Betaalrekening	1.073.038	799.741
ING Zakelijke rekening	1.415	1.432
Kruisposten	-20	-
	<u>1.075.152</u>	<u>802.896</u>

Toelichting op de balans per 31 december 2022

	31-12-2022 €	31-12-2021 €
PASSIVA		
Eigen vermogen		
IV Algemene reserve		
Stand per 1 januari	204.970	199.782
Uit resultaatverdeling	<u>48.091</u>	<u>5.188</u>
Stand per 31 december	<u>253.060</u>	<u>204.970</u>
V Bestemmingsreserves		
Bestemmingsreserve Postacademisch programma	150.600	117.000
Bestemmingsreserve Publieksbereik	222.434	137.000
Bestemmingsreserve Prospections	65.000	65.000
Bestemmingsreserve Publiek Programma algemeen >3 jaar	118.000	90.000
Bestemmingsreserve Young Fellowship	30.000	15.000
Bestemmingsreserve Project M. van Osten	10.000	10.000
Bestemmingsreserve Website	20.000	-
Bestemmingsreserve Publication	27.000	-
Bestemmingsreserve RAOCCC	<u>70.403</u>	<u>70.403</u>
	<u>713.437</u>	<u>504.403</u>
Bestemmingsreserve Postacademisch programma		
Stand per 1 januari	117.000	-
Uit resultaatverdeling	<u>33.600</u>	<u>117.000</u>
Stand per 31 december	<u>150.600</u>	<u>117.000</u>
<i>Door de vertragingen bij het Fellowship 21-22 (o.a. Covid) hebben de voorbereidingskosten voor de editie 22-23 nog niet plaatsgevonden in 2022. Daarnaast betreft de editie 23-24 meer Fellows dan de editie 21-22. Voor de editie 23-24 wordt bovendien een extra cef in Curaçao gestart</i>		
Bestemmingsreserve Publieksbereik		
Stand per 1 januari	137.000	-
Uit resultaatverdeling	<u>85.434</u>	<u>137.000</u>
Stand per 31 december	<u>222.434</u>	<u>137.000</u>
<i>Ook in 2022 kon een deel van het publieksprogramma niet worden uitgevoerd zoals gepland vanwege beperkende maatregelen en hiermee samenhangend publieksgedrag. De hieraan gealloceerde middelen die nog niet zijn besteed, worden gereserveerd.</i>		
Bestemmingsreserve Prospections		
Stand per 1 januari	65.000	-
Uit resultaatverdeling	<u>-</u>	<u>65.000</u>
Stand per 31 december	<u>65.000</u>	<u>65.000</u>
<i>Een deel van de RAOCCC gelden is gereserveerd voor Prospections, het online platform van BAK, te besteden aan opdrachten voor bijdragen van kunstenaars, schrijvers en redactie.</i>		
Bestemmingsreserve Publiek Programma algemeen >3 jaar		
Stand per 1 januari	90.000	-
Uit resultaatverdeling	<u>28.000</u>	<u>90.000</u>
Stand per 31 december	<u>118.000</u>	<u>90.000</u>
<i>Ook in 2022 kan niet al het programma worden uitgevoerd zoals gepland. Deze middelen worden gereserveerd om de komende jaren programma mee te maken.</i>		
Bestemmingsreserve Young Fellowship		
Stand per 1 januari	15.000	-
Uit resultaatverdeling	<u>15.000</u>	<u>15.000</u>
Stand per 31 december	<u>30.000</u>	<u>15.000</u>

Zoals gepland wordt deze reserve gevormd om per 2023 het Young Fellowship te kunnen starten.

Toelichting op de balans per 31 december 2022

	31-12-2022 €	31-12-2021 €
Bestemmingsreserve Project M. van Osten		
Stand per 1 januari	10.000	-
Uit resultaatverdeling	<u>-</u>	<u>10.000</u>
Stand per 31 december	<u>10.000</u>	<u>10.000</u>

Het was de bedoeling om met een Duitse partner een programma te maken rondom het werk van kunstenaar Marion van Osten. Door de Covid-maatregelen is dit nog niet opgestart.

Bestemmingsreserve Website		
Stand per 1 januari	-	-
Uit resultaatverdeling	<u>20.000</u>	<u>-</u>
Stand per 31 december	<u>20.000</u>	<u>-</u>

De herstructurering van de BAK website heeft vertraging opgelopen. Uitvoering wordt in de eerste helft van 2023 verwacht.

Bestemmingsreserve Publication		
Stand per 1 januari	-	-
Uit resultaatverdeling	<u>27.000</u>	<u>-</u>
Stand per 31 december	<u>27.000</u>	<u>-</u>

De BAK publicatie BASICS04, *Fragments of Repair*, was voorzien om uit te komen eind 2022. Dit is verschoven naar voorjaar 2023.

Bestemmingsreserve RAOCCC		
Stand per 1 januari	70.403	70.403
Uit resultaatverdeling	<u>-</u>	<u>-</u>
Stand per 31 december	<u>70.403</u>	<u>70.403</u>

In 2020 is er een bedrag van €84.300,- vanuit de RAOCCC ontvangen. Hiervan is in 2020 €13.897,- opgenomen op de balans als investeringssubsidie. De overige €70.403,- is nog niet besteed en wordt derhalve gereserveerd.

VI Bestemmingsfonds gemeente Utrecht - Cultuurnota 2021-2024		
Stand per 1 januari	2.078	-
Uit resultaatverdeling	<u>20.950</u>	<u>2.078</u>
Stand per 31 december	<u>23.028</u>	<u>2.078</u>

VII Voorziening groot onderhoud		
Stand per 1 januari	20.207	11.915
Ontrekkingsen	-7.690	-917
Dotatie	<u>10.834</u>	<u>9.209</u>
Stand per 31 december	<u>23.351</u>	<u>20.207</u>

VIII Langlopende schulden		
Lening t.b.v. aanpassingen locatie (DePlaatsmaker)*	16.000	20.000
Investeringsbijdrage OCW**	<u>7.876</u>	<u>10.655</u>
	<u>23.876</u>	<u>30.655</u>

*De Plaatsmaker heeft een lening verstrekt om een deel van de investeringen in het huurpand te dekken. De aflossing is verspreid over 10 jaar en de rente betreft 1,5% per jaar. De jaarlijkse aflossing bedraagt € 4.000. De resterende termijn > 5 jaar bedraagt € 0.

Investeringsbijdrage OCW**		
Totale bijdrage per 01 januari	13.897	13.897
Bijdrage boekjaar	<u>-</u>	<u>-</u>
Totale bijdrage per 31 december	<u>13.897</u>	<u>13.897</u>
Cumulatieve vrijval per 01 januari	-3.242	-463
Vrijval boekjaar	<u>-2.779</u>	<u>-2.779</u>
Cumulatieve vrijval per 01 januari	<u>-6.021</u>	<u>-3.242</u>
Totaal investeringssubsidies per 31 december	<u>7.876</u>	<u>10.655</u>

**In 2020 is er een aanvullende subsidie vanuit de RAOCCC ontvangen. Deze subsidie is deels aangewend als investeringssubsidie. Deze subsidie is gebruikt voor aanschaf van de streamingapparatuur, om hybride programmering mogelijk te maken.

Toelichting op de balans per 31 december 2022

	31-12-2022 €	31-12-2021 €
IX Crediteuren		
Handelscrediteuren	<u>5.809</u>	<u>86</u>
X Overige te betalen en vooruitontvangen bedragen		
Kortlopend deel lening De Plaatsmaker	4.000	4.000
Ziekengeldverzekering	3.380	-
Reservering vakantietoelage	22.610	22.218
Administratie-/accountantskosten	11.000	12.215
Kosten algemeen en projecten (nog te ontvangen facturen)	82.663	75.436
Vooruitontvangen bedragen	1.160	13.713
Vooruitontvangen bedragen fondsen	-	4.000
Overige schulden	<u>1.347</u>	<u>1.244</u>
	<u>126.160</u>	<u>132.826</u>

Niet uit de balans blijvende rechten, verplichtingen en regelingen

Rechten

Meerjarensubsidies

Ministerie van OCW

Het ministerie van OCW heeft voor de jaren 2021 tot en met 2024 in het kader van de culturele basisinfrastructuur een totale subsidie van € 4.364.724 (voorwaardelijk, exclusief indexering) verleend. Ten gunste van 2023 is een bedrag van € 1.091.182 vermeerderd met loon- en prijsbijstelling van € 40.497 toegekend.

Gemeente Utrecht

De gemeente Utrecht heeft voor de jaren 2021 tot en met 2024 in het kader van de Cultuurnotaperiode 2021-2024 een jaarlijkse bijdrage van € 525.000,- (voorwaardelijk, exclusief indexering) verleend, op basis van en ten behoeve van het jaarlijks in te leveren activiteitenplan. Ten gunste van 2023 is € 558.052 toegekend.

Verplichtingen

Huurcontracten

Het huurcontract met ingangsdatum 01 juli 2017, is met ingang van 01 januari 2020 stilzwijgend verlengd voor een periode van 4 jaar, tot en met 31 december 2024. De huurkosten voor 2023 bedragen circa € 101.000.

Toelichting op de exploitatierekening over 2022

	2022	begroting 2022	2021
	€	€	€
BATEN			
1) Publieksinkomsten binnenland:			
Kaartverkoop	5.877	5.000	3.598
Overige publieksinkomsten	16.548	20.000	25.016
2) Publieksinkomsten buitenland	-	-	-
	<u>22.425</u>	<u>25.000</u>	<u>28.614</u>
3) Vergoedingen coproducent	<u>3.200</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
4) Overige directe inkomsten			
Educatie en talentontwikkeling	11.901		7.934
Overige inkomsten*	24.782		16.172
	<u>36.683</u>	<u>9.000</u>	<u>24.106</u>
<i>*Dit betreft voornamelijk kosten die zijn doorberekend aan partners. In 2022 betrof dit onder meer kosten voor het Europese FEINART programma en de tentoonstelling The Hauntologists.</i>			
5) Indirecte inkomsten			
Verhuur apparatuur/ruimte	21.863		9.222
Overige indirecte opbrengsten	1.550		1.296
	<u>23.413</u>	<u>24.000</u>	<u>10.518</u>
6) Bijdragen uit Private middelen:			
Van private fondsen			
VSBFonds	-		25.000
BankGiro Loterij	-		40.000
Fonds 21	-		10.000
BNG	-		10.000
Prins Bernhard Cultuurfonds	-		8.000
Institut Francais de Pays-Bas	-		5.000
Institut fur Auslandsbeziehungen	-		5.000
Zabawas	4.000		1.000
PICE	2.637		-
	<u>6.637</u>	<u>150.000</u>	<u>104.000</u>
7) Totaal structureel OCW			
Presentatie-instelling	865.434		834.463
Postacademische instelling	266.245		256.718
	<u>1.131.679</u>	<u>1.069.111</u>	<u>1.091.181</u>
8) Totaal structureel Gemeente			
Gemeente Utrecht	<u>558.052</u>	<u>540.225</u>	<u>540.225</u>
9) Incidentele publieke subsidies			
RAOCCC	54.200		87.500
Vrijval investeringssubsidie	2.779		2.779
	<u>56.979</u>	<u>57.900</u>	<u>90.279</u>

Toelichting op de exploitatierekening over 2022

	2022	begroting	2021
	€	2022	€
LASTEN		€	€
10) Beheerlasten materieel			
Huisvestingskosten	64.991		53.736
Bureaunkosten	104.651		108.654
	<u>169.642</u>	<u>156.173</u>	<u>162.390</u>
11) Beheerlasten personeel			
Waarvan vast contract	167.598	153.932	192.532
Waarvan tijdelijk contract	25.387	45.500	-
Waarvan inhuur	18.051	-	7.661
	<u>211.036</u>	<u>199.432</u>	<u>200.193</u>
12) Activiteitenlasten materieel			
Productiekosten	416.358		393.184
Act.lasten huisvestingskosten	106.403		96.501
Communicatie	31.082		62.218
Overige activiteitenlasten	5.500		-
	<u>559.343</u>	<u>906.431</u>	<u>551.903</u>
13) Activiteitenlasten personeel			
Waarvan vast contract	227.675	245.400	223.608
Waarvan tijdelijk contract *	290.118	341.800	155.904
Waarvan inhuur	98.935	26.000	150.356
	<u>616.728</u>	<u>613.200</u>	<u>529.868</u>
* Ten opzichte van 2021 hebben een aantal mensen waar wij veel op freelance basis mee werkte, een contract voor bepaalde tijd aangeboden gekregen. Daarnaast zijn er nog een aantal extra mensen aangenomen op projectbasis voor specifieke projecten.			
14) Saldo rentebaten / -lasten			
Bankrente	<u>-4.244</u>	<u>-</u>	<u>-3.303</u>

WNT-verantwoording 2022

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op stichting BAK, basis voor actuele kunst. Het voor stichting BAK, basis voor actuele kunst toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000,- (algemeen bezoldigingsmaximum)

Gegevens 2022		
bedragen x €1	M. Hlavajova	E. Postema
Functiegegevens	Algemeen/Artistiek directeur	Zakelijk directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01-31/12	01/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00	1,00
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	102.084	75.008
Beloningen betaalbaar op termijn	6.395	4.297
<i>Subtotaal</i>	<i>108.479</i>	<i>79.305</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	216.000
-/- onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	108.479	79.305
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2021		
bedragen x €1	M. Hlavajova	E. Postema
Functiegegevens	Algemeen/Artistiek directeur	Zakelijk directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01-31/12	01/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00	1,00
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	99.053	72.661
Beloningen betaalbaar op termijn	4.137	2.927
<i>Subtotaal</i>	<i>103.190</i>	<i>75.588</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000	209.000
Bezoldiging	103.190	75.588

Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 1.800 of minder

NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE
N.L. Jouwe	Voorzitter Raad van Toezicht
C.J.M. Zijlmans	lid Raad van Toezicht
F.W.A. Korsten	lid Raad van Toezicht
K.E. Watson	lid Raad van Toezicht
M.S.J. Top	lid Raad van Toezicht
S.G.S. Mangoendinomo	lid Raad van Toezicht

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Afgegeven ten behoeve van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Aan: de Raad van Toezicht van Stichting BAK, basis voor actuele kunst

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de in dit rapport op pagina 29 tot en met 42 opgenomen jaarrekening 2022 van Stichting BAK, basis voor actuele kunst te Utrecht gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting BAK, basis voor actuele kunst op 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en in de relevante wet- en regelgeving zoals uitgewerkt in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol instellingen 2021-2024.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1) de balans per 31 december 2022;
- 2) de staat van baten en lasten over 2022; en
- 3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse Controlestandaarden vallen, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en de Regeling Controleprotocol WNT 2022. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting BAK, basis voor actuele kunst zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (VIO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Paragraaf betreffende overige aangelegenheden

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiele afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiele afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven, het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en de bepalingen van en krachtens de WNT. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en in de relevante wet- en regelgeving zoals uitgewerkt in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol instellingen 2021-2024.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de instelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de instelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de instelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiele fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Hilversum, 16 maart 2023

KAMPHUIS & BERGHUIZEN
Accountants/Belastingadviseurs

ValidSigned door Tom Wagenaar
op 30-03-2023

T. Wagenaar AA

Bijlage bij de controleverklaring:

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024, de Regeling Controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Bijlagen

PRESTATIEMODEL - PRESENTATIE-INSTELLINGEN

PRESENTATIES EN BEZOEKEN	begroting				realisatie		Voorgaand	
	2021	2024	2024	Huidig	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	
	aantal	aantal bezoekers	aantal	aantal bezoekers	aantal	aantal bezoekers	aantal	aantal bezoekers
1 Tijdelijke presentaties (2+3)	6	20.000	6	50.000	7	40.380	8	51.719
2 Totaal bezoeken presentaties op locatie	6	20.000	6	50.000	7	40.380	5	35.681
3 Totaal bezoeken presentaties online	-	-	-	-	-	-	3	16.038
Waarvan:								
Gratis bezoeken (op locatie)		15.000		40.000		38.979		32.885
Gratis bezoeken (online)						-		16.038
Betaalde bezoeken (op locatie)		5.000		10.000		1.401		2.796
Betaalde bezoeken (online)						-		
4 Schoolgebonden activiteiten	50	1.000	75	2.000	34	539	59	1.164
Waarvan:								
Op locatie					32	442	57	1.104
Online					2	97	2	60
5 Overige activiteiten	100	6.000	100	4.000	96	32.669	113	8.727
Waarvan:								
Op locatie					72	31.543	40	3.276
Online					24	1.126	73	5.451
Totaal activiteiten (4+5)	150	7.000	175	6.000	130	33.208	172	9.891

PRESTATIEMODEL - POSTACADEMISCHE INSTELLINGEN BEELDDE KUNST

KERNACTIVITEITEN	begroting		realisatie	voorgaand
	2021	2024	huidig boekjaar	boekjaar
	aantal	aantal	aantal	aantal
1 Deelnemers kernactiviteiten	10	10	18*	18

* Het gaat hier om de fellowship lichting 2021/2022. De fellows opgenomen in dit jaar zijn dezelfde fellows als opgenomen in de jaarrekening 2021.